

RADIONICA br. 2 HRZZ projekta "3D-FORINVENT"

"Metode obrade i primjene podataka daljinskih istraživanja
dobivenih različitim 3D optičkim izvorima u izmjeri šuma"

NPŠO Velika, 3. srpnja 2019.

Primjena 3D podataka iz različitih izvora daljinskih istraživanja u izmjeri šuma – modeliranje i procjena strukturnih parametara šumskih sastojina

Ivan Balenović

Hrvatski šumarski institut
Zavod za uređivanje šuma i šumarsku ekonomiku
Trnjanska cesta 35, Zagreb
ivanb@sumins.hr

Uporaba podataka daljinskih istraživanja dobivenih
različitim 3D optičkim izvorima u izmjeri šuma
(3D-FORINVENT), IP-2016-06-7686

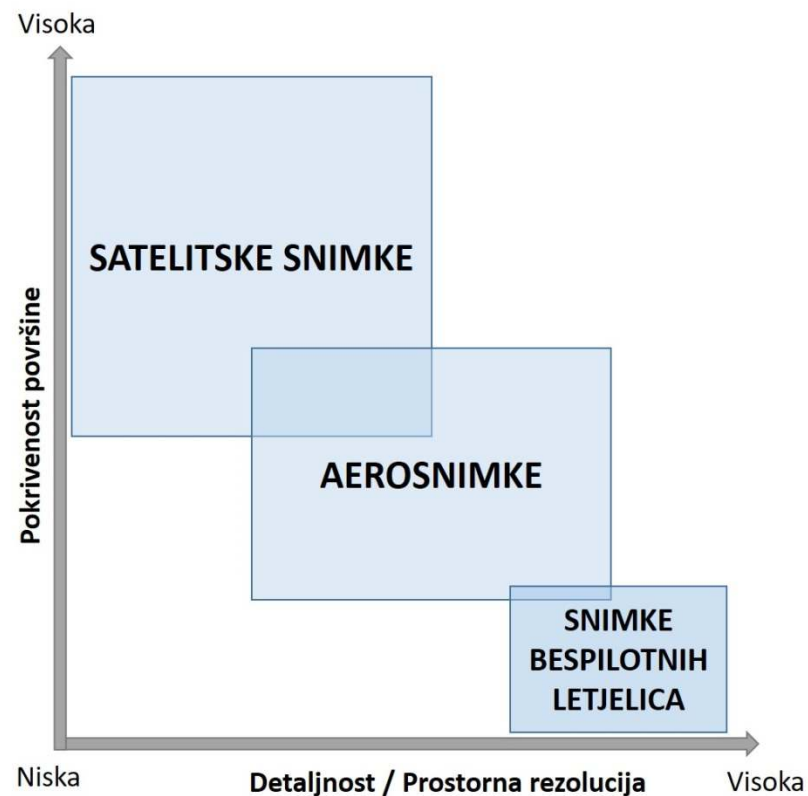

UVOD

- **DIGITALNA AEROFOTOGRAMetriJA**

- Različiti 3D optički izvori:

- Satelitske snimke
- Aerosnimke (avio snimke)
- Snimke bespilotnih letjelica (UAV snimke)

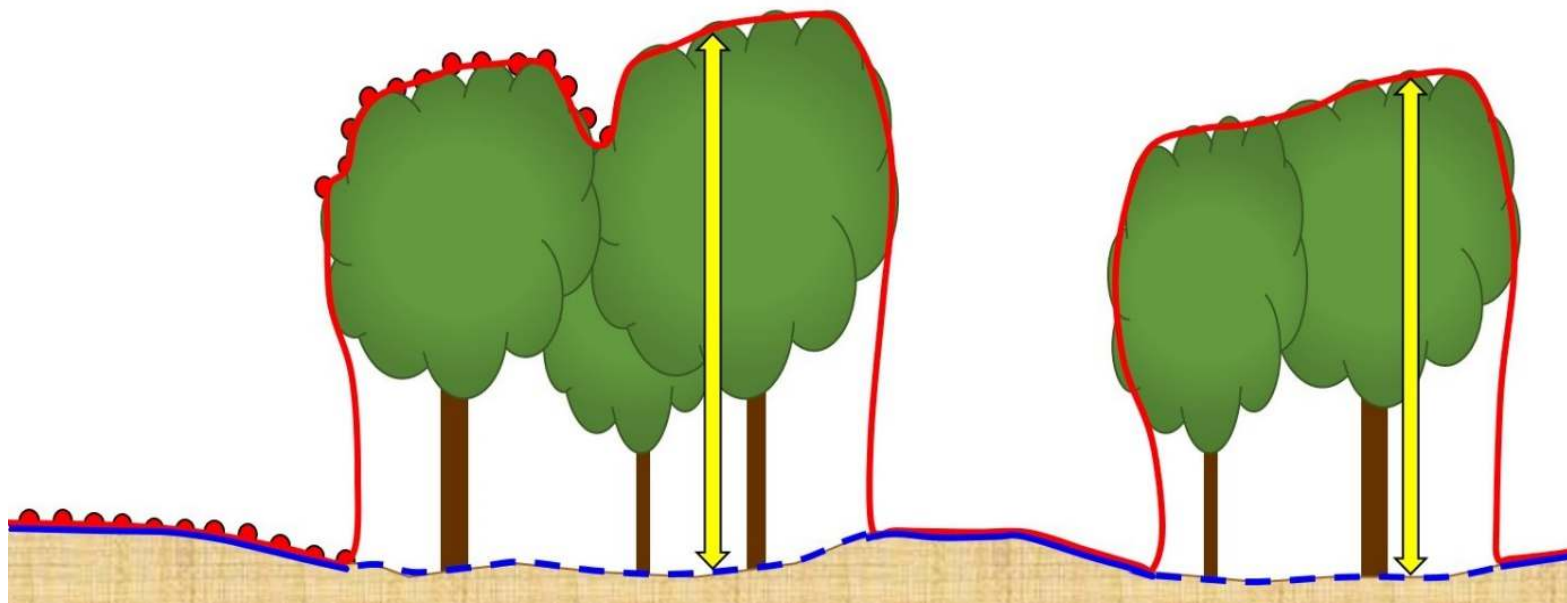
- **LiDAR tehnologija**

- **ALS** (*Airborne Laser Scanning*) – lasersko skeniranje iz aviona
- **ULS** (*Unmanned Laser Scanning*) – lasersko skeniranje s bespilotnom letjelicom
- **PLS** (*Personnel laser scanning*) – ručno lasersko skeniranje

UVOD

●●● Fotogrametrijski oblak točaka   — DMP   — DMR   ⇅ DMVK

Glavni fotogrametrijski proizvodi

Fotogrametrijski oblak točaka - procesiranjem snimaka s preklapkom (tzv. stereo-snimke) korištenjem SfM i DIM algoritama. U usporedbi s LiDAR oblakom, značajno je 'siromašniji' u vertikalnom, ali 'bogatiji' u horizontalnom pogledu. Opisuje gornju, vidljivu površinu snimljenog objekta. Preklapanjem oblaka točaka s DMR-om, odnosno oduzimanjem nadmorskih visina DMR-a od nadmorskih visina oblaka točaka, dobije se **normalizirani oblak točaka** s vrijednostima visina iznad tla.

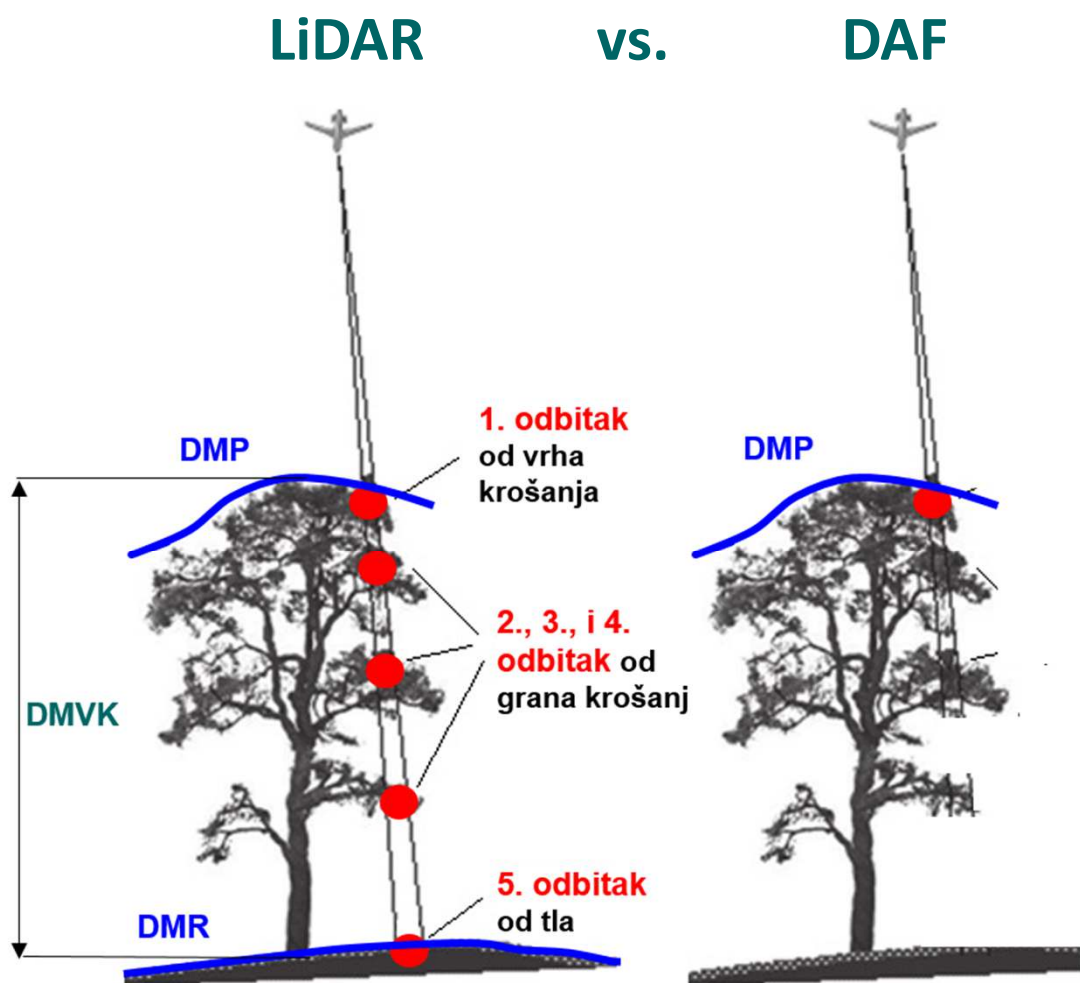
Digitalni Model Površine, DMP - model Zemljine površine, uključujući izgrađene objekte i vegetaciju.

Digitalni Model Reljefa, DMR - predstavlja model 'gole' Zemljine površine, bez izgrađenih objekata i vegetacije. U gustim, sklopljenim sastojinama, nije ga moguće izgraditi iz fotogrametrijskog oblaka točaka. Stoga je za šumska područja uputno koristiti DMR dobiven LiDAR tehnologijom, ili postojeći DMR zadovoljavajuće točnosti.

Digitalni Model Visina Krošanja/Sastojine, DMVK - nastaje preklapanjem DMR-a i DMP-a, odnosno oduzimanjem DMR-a od odgovarajućeg DMP-a. Najčešće je predstavljen u rasterskom obliku s vrijednostima visina iznad tla.

UVOD

DIGITALNA AEROFOTOGRAMetriJA (DAF)

PREDNOSTI DAF

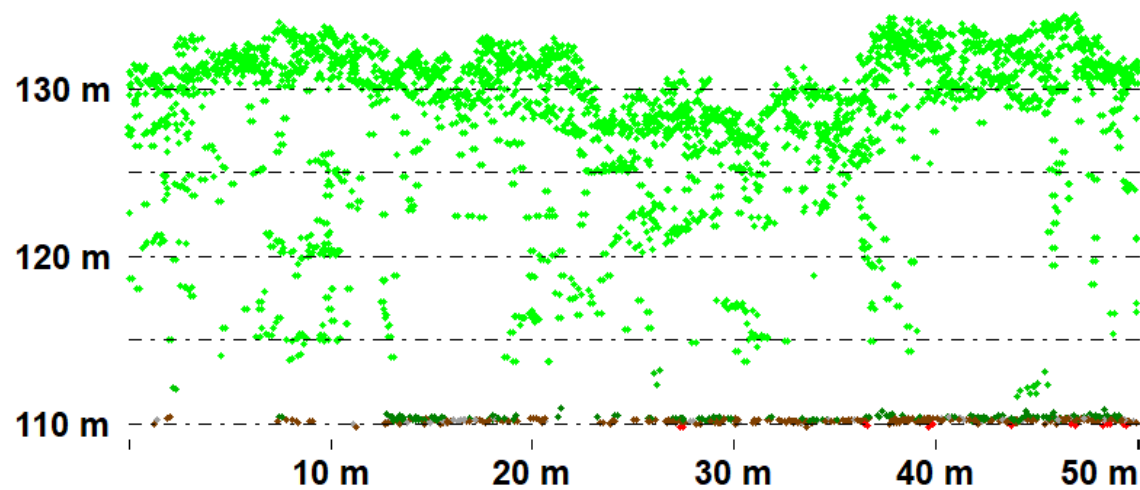
- troškovi snimanja;
- 'bogatiji' podatak (oblak točaka) u horizontalnom pogledu;
- slikovna komponenta (multispektralni podaci);
- digitalni ortofoto;
- Klasifikacija vrsta drveća, tipova šuma, zdravstvenog stanja...

NEDOSTACI DAF

- značajno 'siromašniji' podatak (oblak točaka) u vertikalnom pogledu;
- DMR samo u sastojinama rijetkog sklopa (u sklopljenim sastojinama koristiti postojeći DMR)

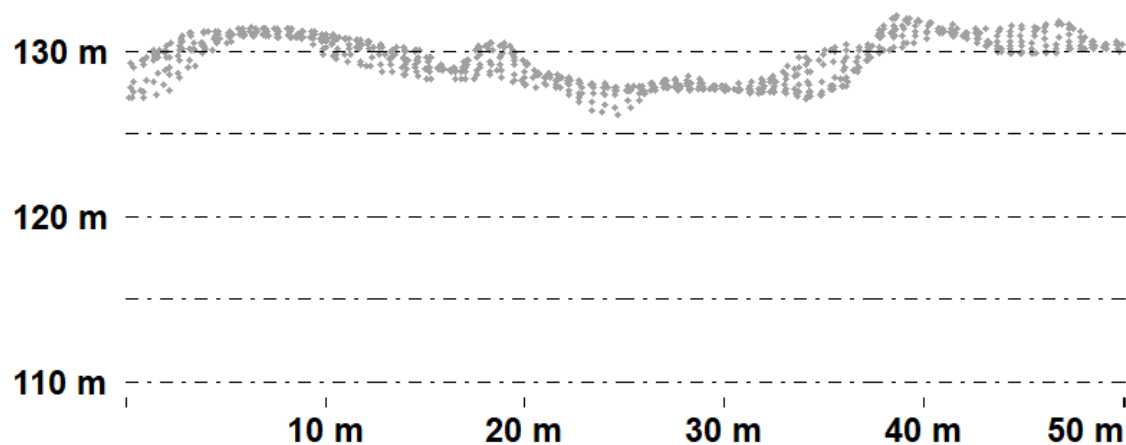
UVOD

Vertikalni profili u dužini od 50 m na primjeru lužnjakove sastojine (Pokupski bazen)

Avionski LiDAR

Prosječna gustoća
 ≈ 13 točaka/m²

Aerosnimke

DGU, veličina piksela
GSD ≈ 30 cm

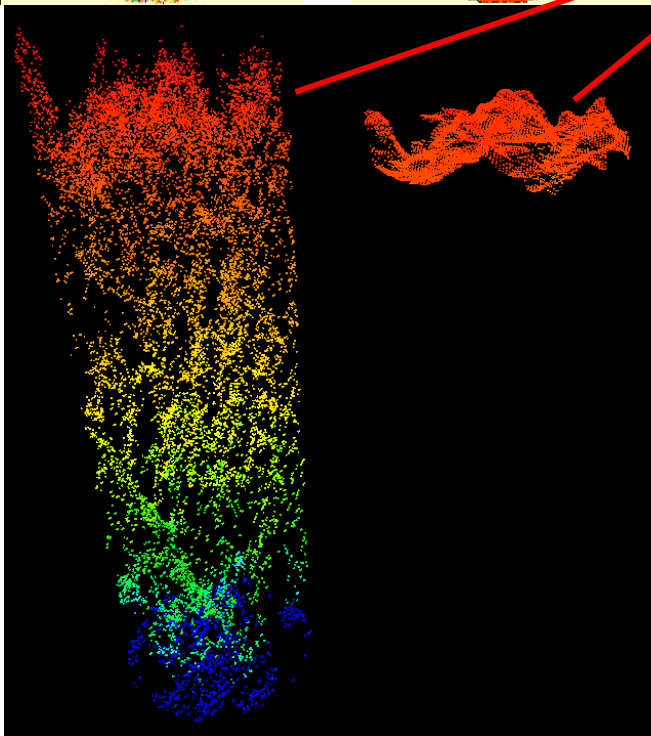
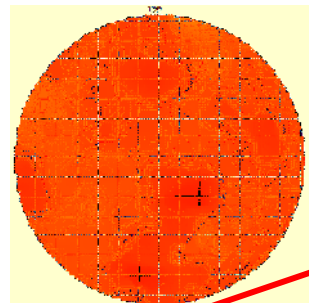
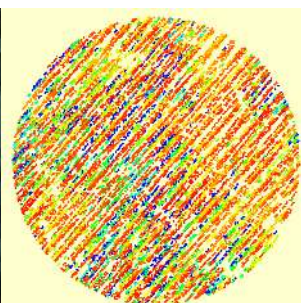
DIGITALNA AEROFOTOGRAMetriJA (DAF)

Oblaci točkaca na primjeru jedne plohe u lužnjakovoj sastojini (Pokupski bazen)

$r = 15 \text{ m}$

LiDAR

DAF

PODACI PLOHE ZA MODELIRANJE STRUKTURNIH PARAMETARA

- **visinski podaci** (min, max, mean, mode, ...)
- **podaci varijabilnosti visinskih podataka** (SD, VAR, CV, IQ,...)
- **percentili visine**
(5., 10, 20., 25., 30, 40.,, ...90., 95., 99.)
- **podaci gustoće krošanja**
(postotak točkaca/piksela iznad određene visine, npr. 5, 10, 15 m...)

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

- 1. Nabava snimaka / snimanje**
- 2. Fotogrametrijsko procesiranje**
- 3. Referentna terenska izmjera**
- 4. Modeliranje i procjena strukturnih elemenata pojedinačnih stabala, ploha, sastojina**

1. NABAVA SNIMAKA / SNIMANJE

- a) Satelitske snimke (naručivanje arhivskih ili novih snimaka)
- b) Aerosnimke (naručivanje postojećih iz 2011., 2015.g. - DGU ili novo snimanje)
- c) UAV snimke

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

2. FOTOGRAMETRIJSKO PROCESIRANJE

- Fotogrametrijski softveri, npr. PHOTOMOD (Racurs, Rusija), Metashape (Agisoft, Rusija), Pix4D (Švicarska), itd.

- a) **Orijentacija snimaka** (unutarnja, relativna, vanjska, kreiranje bloka snimaka)
- b) **Izrada oblaka točaka**
- c) **Izrada Digitalnog Modela Površine (DMP)**
- d) **Normalizacija oblaka točaka / Izrada Digitalnog Modela Visine Krošanja (DMVK)**
korištenjem Digitalnog Modela Reljefa (DMR)
- e) **Izrada Digitalnog OrtoFota (DOF)**

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

2. FOTOGRAMETRIJSKO PROCESIRANJE

a) Orijehtacija snimaka – satelitske stereo snimke

- WorldView-3 (WV-3), lipanj 2017.
- Pokupski bazen (≈ 15.000 ha)
- 2 multispektralne snimke (8 kanala)
- GSD=0.31 m (pankromatske); GSD=1.24 m (multispektralne)
- Ortho-Ready Standard (ORS2-A)
- Za orijentaciju dodatno korištene **kontrolne i orijentacijske točke** koje su manualno detektirane na snimkama
- x , y koordinate prikupljene sa službenog DOF-a, a z koordinate sa službenog DMR-a (DGU), na jasno definiranim i vidljivim dijelovima snimaka

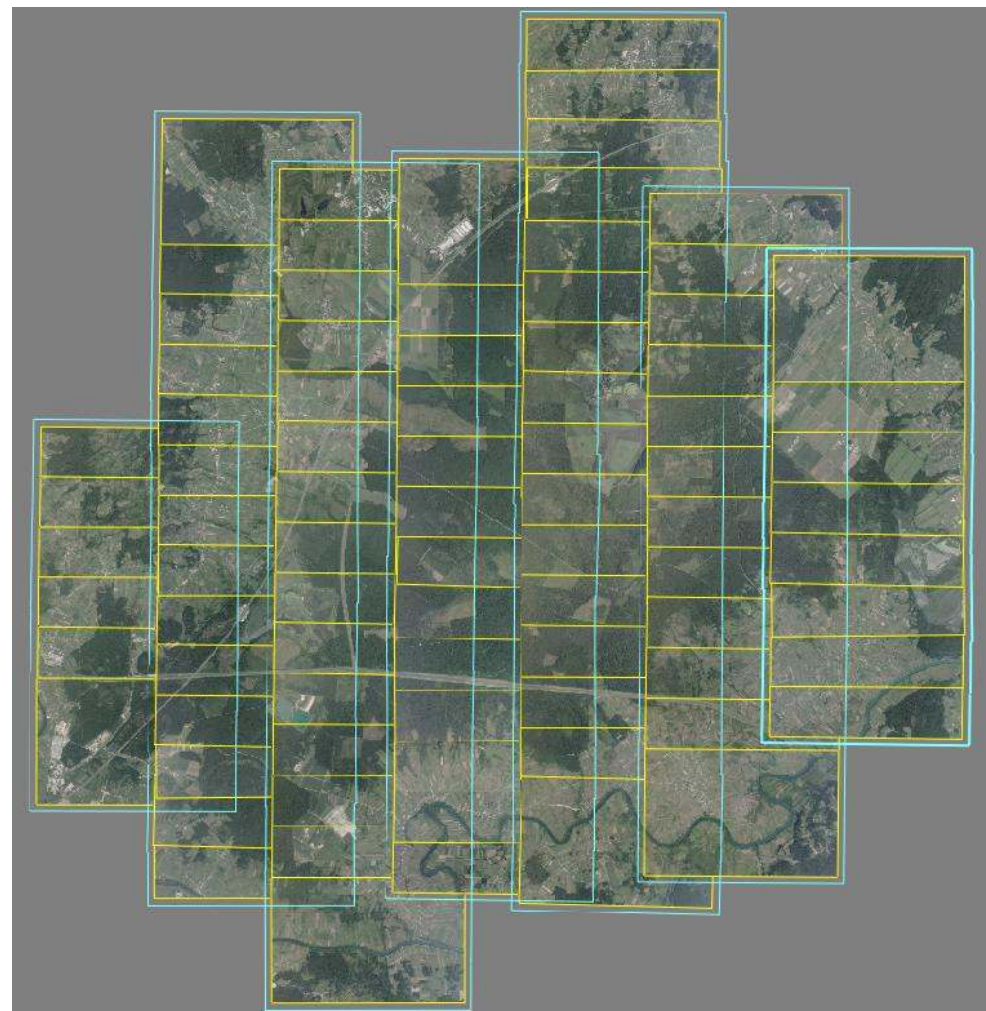

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

2. FOTOGRAMETRIJSKO PROCESIRANJE

a) Orijentacija snimaka - aerosnimke

- DGU, ljeto 2015.g.
- Pokupski bazen (>15.000 ha)
- 84 RGB snimke (preklop 60%, 30%)
- GSD=0.30 m
- Za orijentaciju: parametri vanjske i unutrašnje orijentacije (DGU)

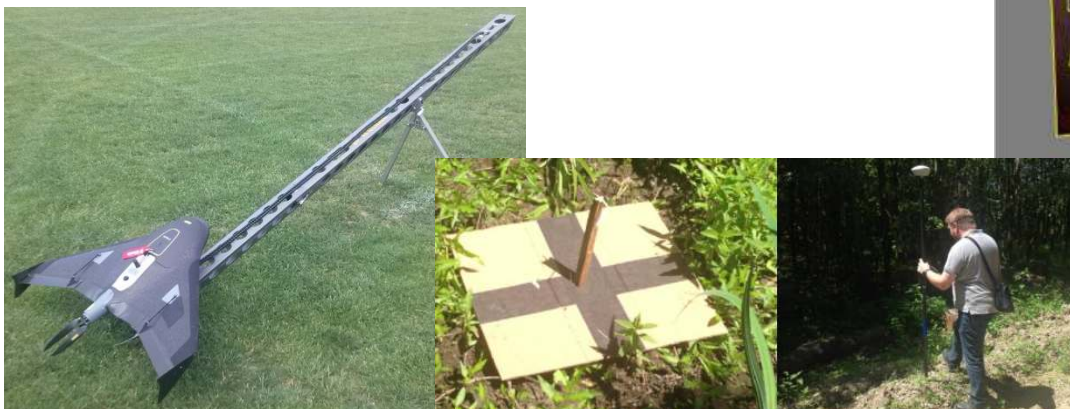

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

2. FOTOGRAMETRIJSKO PROCESIRANJE

a) Orijehtacija snimaka – UAV snimke

- Trimble UX5 HP, lipanj 2017.g.
- Pokupski bazen, dio (≈ 1.500 ha)
- 1440 snimaka (90%, 80%), 4 leta, 2 dana
- GSD=0.08 m
- parametri vanjske (GNSS na letjelici) i unutrašnje orijentacije (kamera), **kontrolne terenske točke** (RTK GNSS + CROPOS VPSS pozicijski servis)!!!

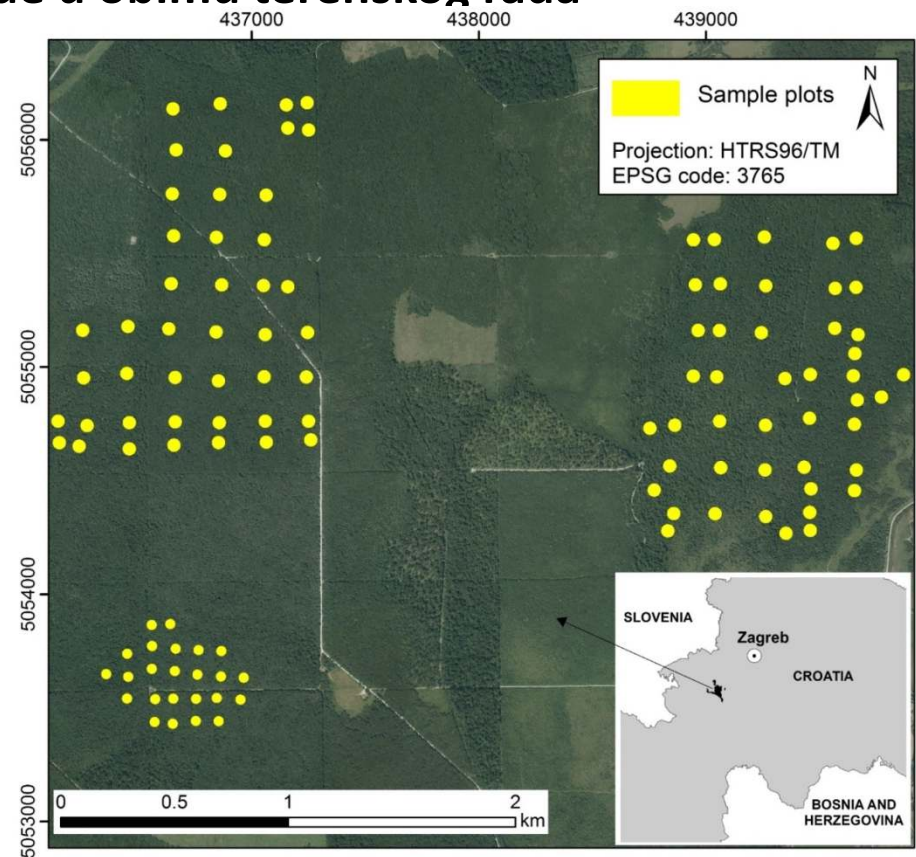

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

3. REFERENTNA TERENSKA IZMJERA

- **neophodna** za uspostavljanje odnosa (izradu modela) između terenskih podataka i podataka dobivenih iz oblaka točaka ili DMVK-a, **ali u znatno manjoj mjeri nego kod klasične inventure šuma** → **značajne uštede u obimu terenskog rada**

- Pokupski bazen, g.j. Jastrebarski lugovi
- ožujak 2017.-ožujak 2018.g.
- 150 ploha; $r=8$ m, 15 m ili 20 m
  - ✓ središta ploha - GNSS uređaj (CROPOS)
  - ✓ lokacija svakog stabala
  - ✓ prsni promjeri
  - ✓ visine stabala
  - ✓ dimenzije krošanja

DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

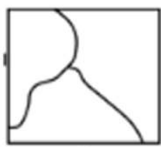
4. MODELIRANJE I PROCJENA STRUKTURNIH ELEMENATA POJEDINAČNIH STABALA, PLOHA, SASTOJINA

- Dva glavna pristupa za primjenu fotogrametrijskih proizvoda (oblak točaka, DMVK) u inventuri šuma:
  - a) pristup temeljen na pojedinačnom stablu (ITBA - engl. *Individual Tree-Based Approach*),**
  - b) pristup temeljen na površini – primjernoj plohi (ABA – engl. *Area-Based Approach*).**
- Pristup temeljen na pojedinačnom stablu, koristi mjerljive podatke iz oblaka točaka ili DMVK-a za prethodno segmentirano stablo kao ulaz u statistički model za procjenu varijabli pojedinačnih stabala (npr. h, dbh, promjer krošnje, volumen i biomasa stabla, itd.).
- Dosadašnja istraživanja ukazuju na mogućnost primjene ITBA pristupa, naročito u sastojinama jednostavnijih strukturnih karakteristika (npr. jednodobne čiste sastojine, kulture, plantaže, itd.).
- Međutim, u sastojinama kompleksnije strukture ABA pristup ima veći potencijal korištenja, te se i koristi u operativnoj inventuri šuma primjenom LiDAR podataka.

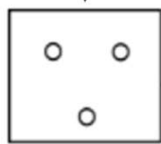
DAF – POSTUPAK RADA U IZMJERI ŠUMA

4. b) Pristup temeljen na površini – primjernoj plohi (ABA – engl. *Area-Based Approach*)

a) Inventura šuma
(npr. tri odsjeka)

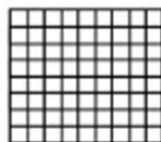
c) Terenska izmjera
na ploham (zavisne
varijable)

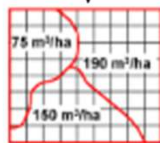
e) Modeli procjene
sastojinskih varijabli
(npr. volumena)

$$V = 31.8 + 3.2 \cdot P_{90} + 0.45 \cdot CC_{10}$$

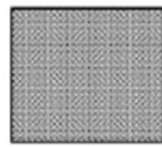
f) Podjela područja
na kvadrate
(20x20m) - 'wall-to-
wall' mapiranje

g) Procjena sastojinskih
varijabli unutar svakog
pojedinih kvadrata i to na
čitavom području.
Sumiranje podataka na
razinu sastojine

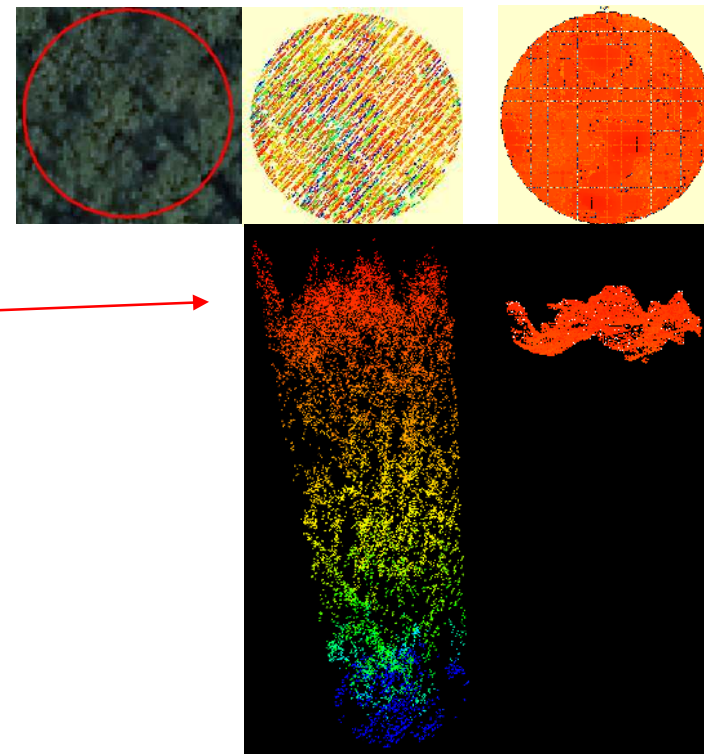

b) LiDAR oblak točaka

d) LiDAR metrički podaci
za terenske plohe
(nezavisne varijable)

g) 'wall-to-wall' mapiranje
LiDAR metrikom

DAF metrički podaci (nezavisne varijable)

- min, max, mean, mode, SD, VAR, CV, IQ, percentili visine, podaci gustoće krošanja...

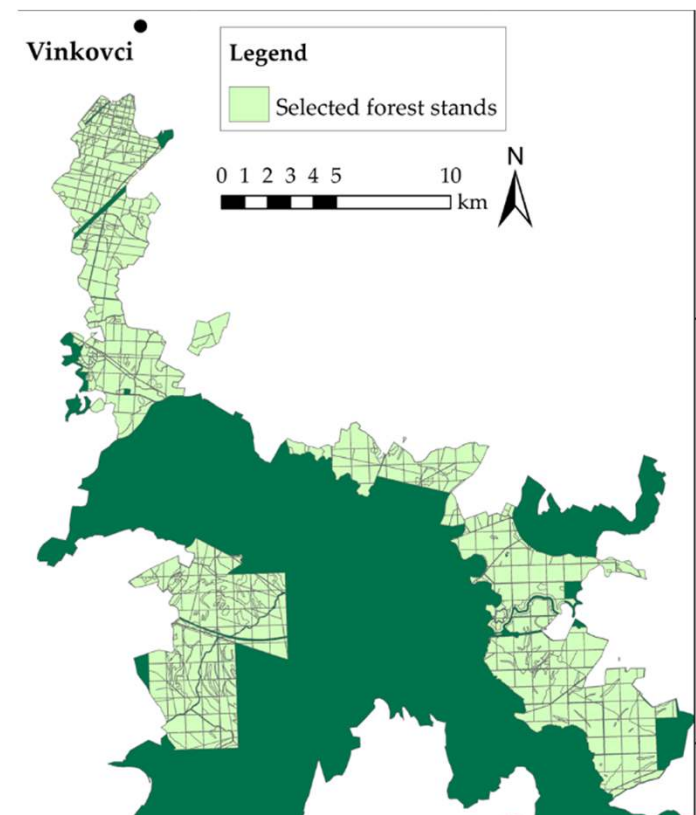
DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena na razini sastojine

Balenović, I.; Simic Milas, A.; Marjanović, H., 2017. A Comparison of Stand-Level Volume Estimates from Image-Based Canopy Height Models of Different Spatial Resolutions. *Remote Sensing*, 9, 205.

<http://www.mdpi.com/2072-4292/9/3/205>

- mogućnost primjene fotogrametrijskog DMVK različitih prostornih rezolucija (1 m, 2 m, 5 m) za procjenu volumena sastojina nizinskih lužnjakovih šuma Spačvanskog bazena
- **CILJ:** razviti brzu i jeftinu metodu temeljenu na postojećim podacima:
  - **Volumen sastojina**, osnove gospodarenja 2010.-2012.; referentni podaci, zavisne varijable
  - **Aerosnimke** iz 2011., i **službeni DMR** (DGU) – za izradu DMVK → metrika, nezavisne varijable
- 6 g.j.; 548 odsjeka (starosti iznad 30 godina)

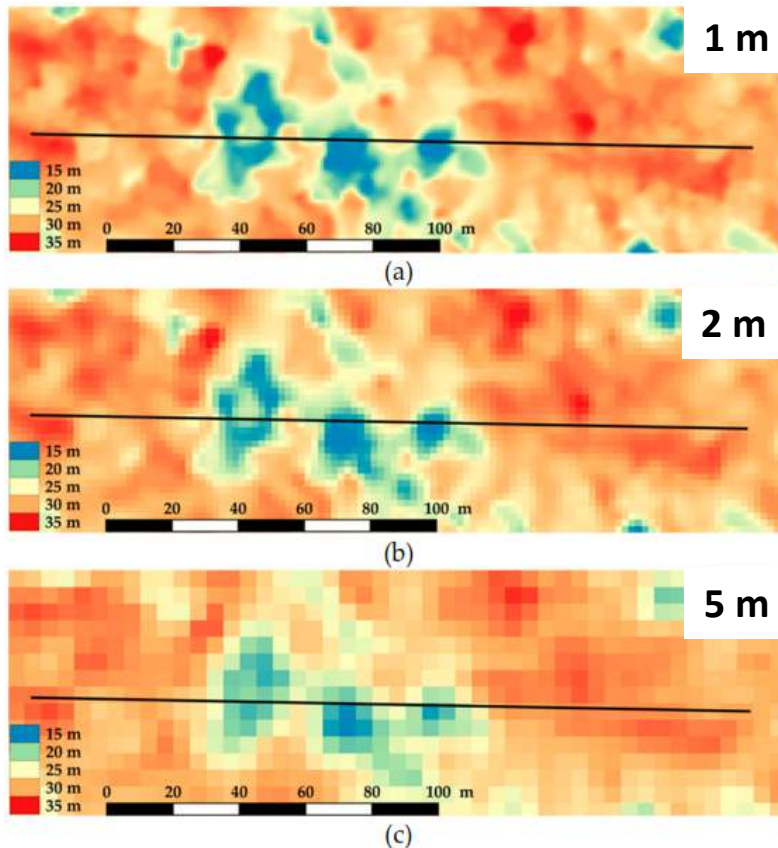
DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena na razini sastojine

- Za svaku sastojinu izračunata metrika (ne za plohu)

DMVK metrika	Opis
$H_{mean}, h_{SD}, h_{mode}, h_{max}, h_{min}$	Aritmetička visina, Standardna devijacija, Mod visina, Max visina, Min visina
$p_5, p_{10}, p_{20}, p_{25}, p_{30}, p_{40}, p_{50}, p_{60}, p_{70}, p_{75}, p_{80}, p_{90}, p_{95}, p_{99}$	Percentili visina
$CC_{10}, CC_{20}, CC_{30}, CC_{40}$	Odnos između površine krošanja na određenoj visini (10 m, 20 m, 30 m, 40 m) i površine sastojine
k_{3D}	Odnos između 3D površine modela i površine sastojine

- Dodatni podaci za modeliranje (**Osnova gospodarenja** - starost sastojine, tip tla, bonitet, fitocenoza)

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena na razini sastojine

- Modeliranje (multivarijantna linearna regresija)
- Modeliranje = 274 sastojine, validacija = 274 sastojine

Model	Odabrane varijable	Validacija				
		R^2_{adj}	RMSE ($m^3 \cdot ha^{-1}$)	RMSE _% (%)	MD ($m^3 \cdot ha^{-1}$)	MD _% (%)
1-A	h_{max}, p_{80}, CC_{30}	0.82	55.40	13.14	-3.75	-0.89
1-B	$h_{max}, p_{80}, CC_{30}, SA$	0.83	53.08	12.59	-4.10	-0.97
2-A	$h_{max}, p_{50}, p_{95}, CC_{30}$	0.81	56.00	13.28	-3.29	-0.78
2-B	$h_{max}, p_{70}, CC_{30}, SA$	0.84	52.83	12.53	-3.86	-0.92
5-A	$h_{max}, p_{30}, p_{90}, CC_{30}$	0.81	55.92	13.26	-3.96	-0.94
5-B	$h_{max}, p_{25}, p_{90}, CC_{30}, SA$	0.83	53.31	12.64	-4.12	-0.98

R^2_{adj} – koeficijent determinacije; **RMSE** – korijen srednje kvadratne pogreške; **MD** – srednja pogreška

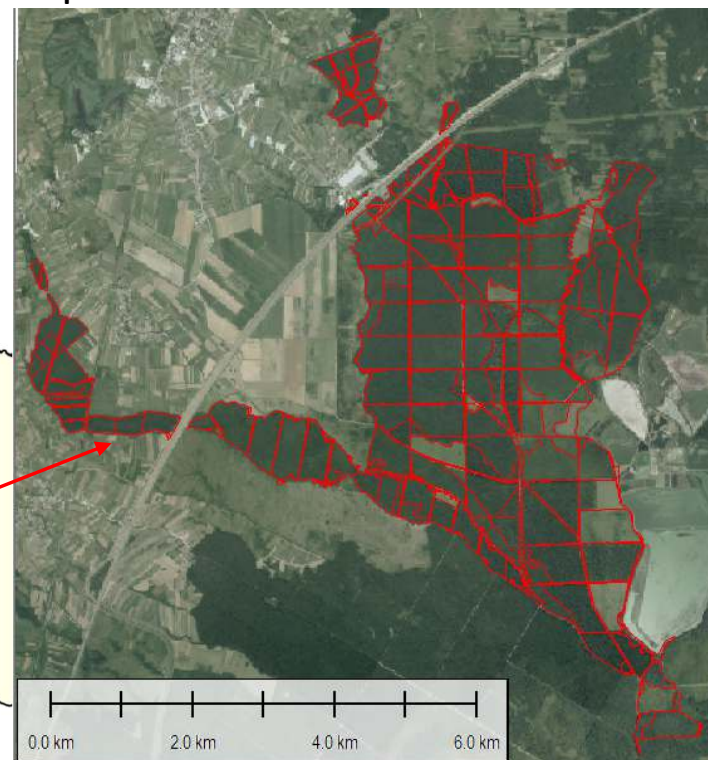
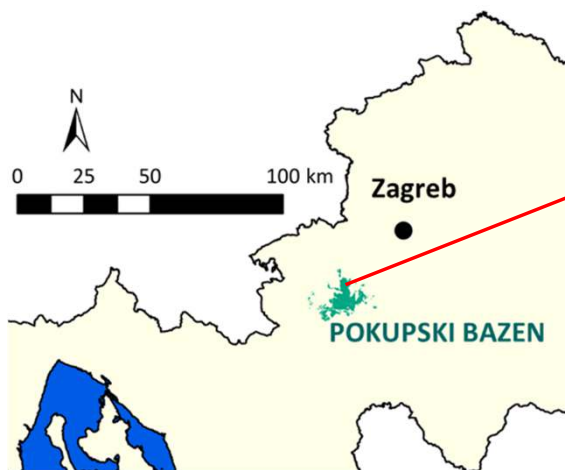
- Dobiveni rezultat u skladu s LiDAR tehnologijom
- DMVK svih rezolucija daju podjednaku točnost, Starost sastojine poboljšava točnost procjene volumena za 2-3%

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena na razini sastojine

Balenović, I.; Jurjević, A.; Marjanović, H., 2018. **Fotogrametrijska procjena volumena u sastojinama hrasta lužnjaka Pokupskog bazena. Šumarska znanost: sjećanje na prošlost, pogled u budućnost, Jastrebarsko.**

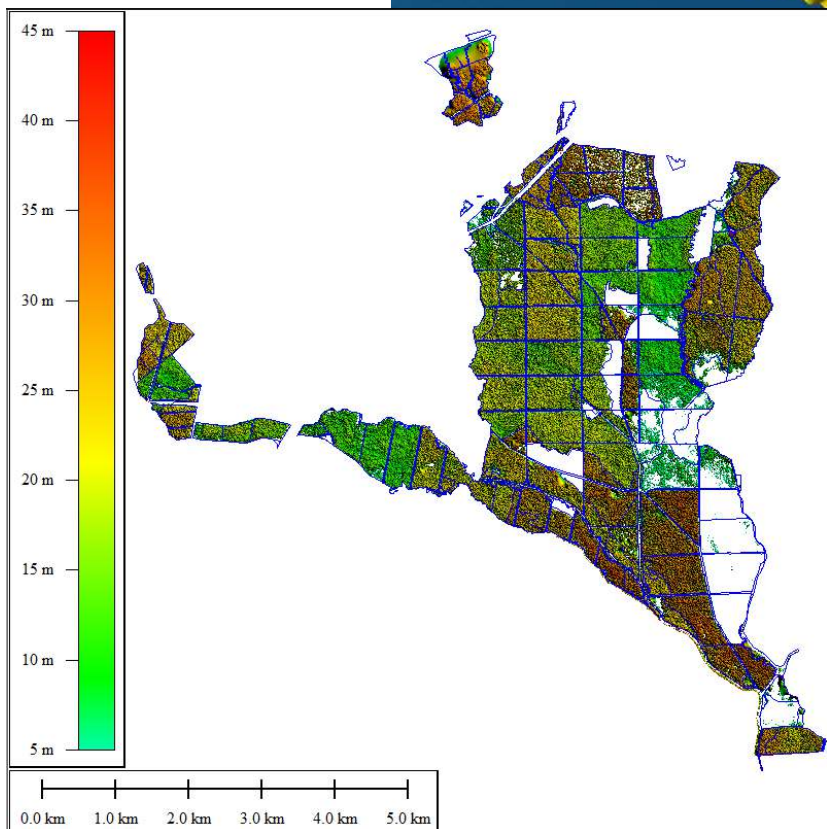
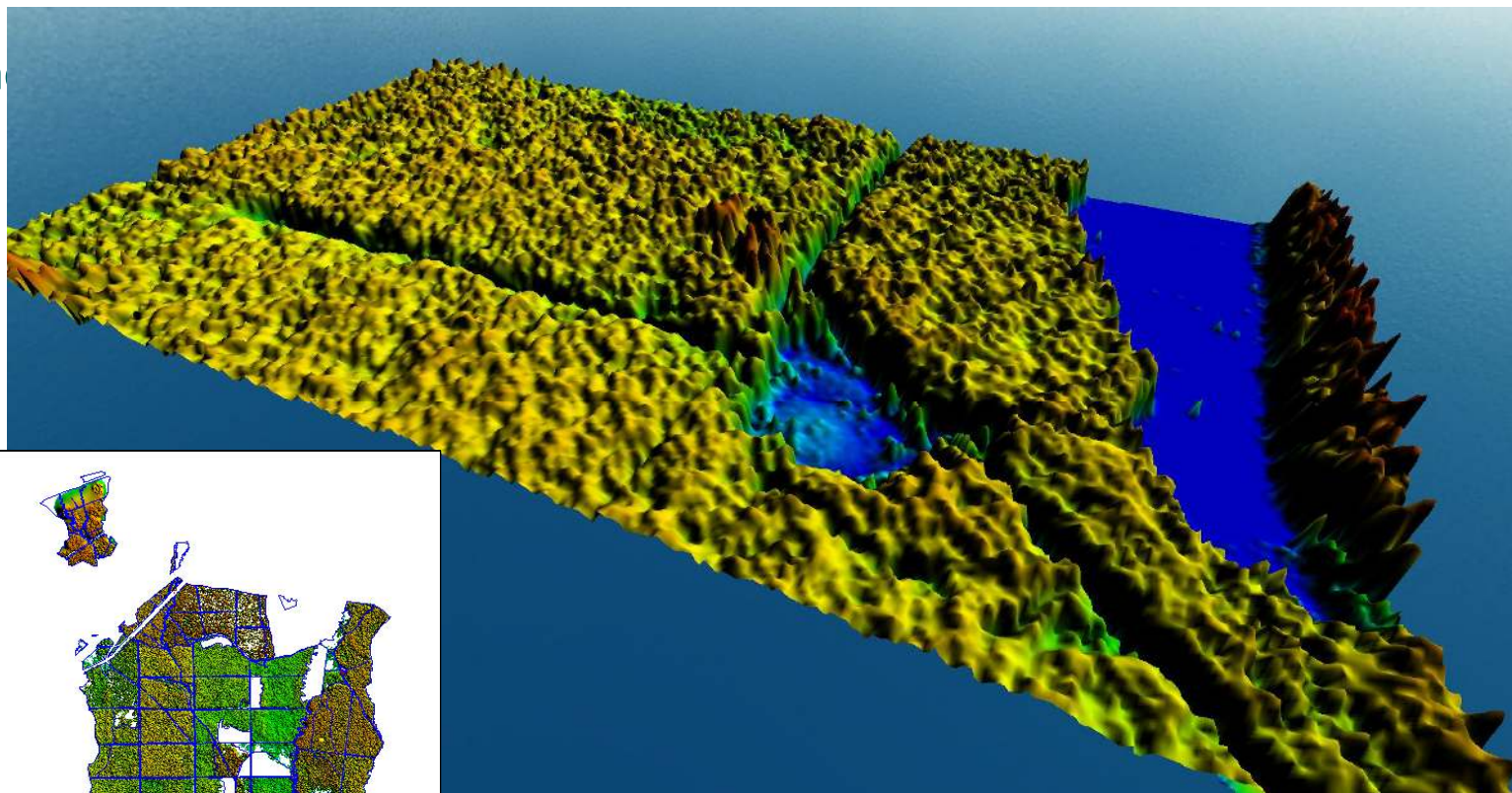
- nastavak prethodnog istraživanja
- Pokupski bazen, g.j. Jastrebarski lugovi, 87 odsjeka, UR hrast lužnjak, ≥ 30 god. Starosti
- Aerosnimke iz 2015.g.; Volumen iz Osnove iz 2014.g. + 1-god. prirast
- **CILJ:** usporediti točnost procjene volumena korištenjem modela za Spačvanski bazen te postojećih parametara (**SB modeli**) i novo izrađenih parametara za Pokupski bazen (**PB modeli**)

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena

DMVK 5 m

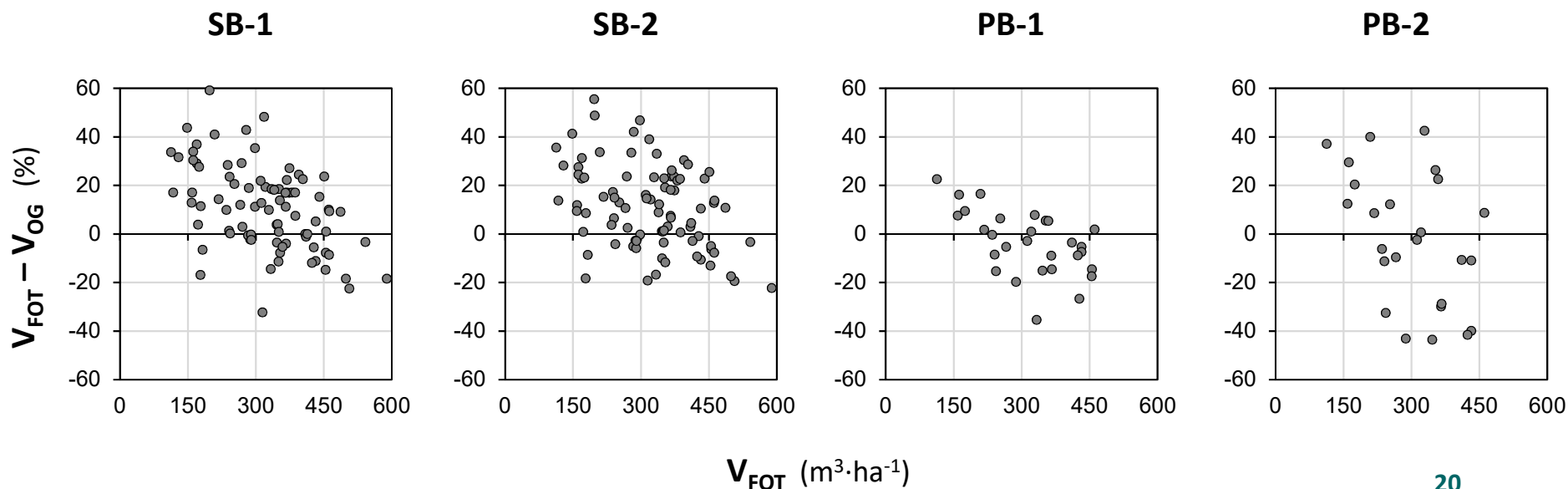
DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Procjena volumena na razini sastojine

Model	Jednadžba	R^2_{adj}	RMSE ($m^3 \cdot ha^{-1}$)	RMSE _% (%)	MD ($m^3 \cdot ha^{-1}$)	MD _% (%)
SB-1	$\ln(V_m) = \beta_0 + \beta_1 h_{max} + \beta_2 p_{30} + \beta_3 p_{90} + \beta_4 CC_{30}$	0.75	59.31	18.47	27.01	8.41
SB-2	$\ln(V_m) = \beta_0 + \beta_1 h_{max} + \beta_2 p_{25} + \beta_3 p_{90} + \beta_4 CC_{30} + \beta_5 ST$	0.75	60.65	18.89	28.10	8.75
PB-1	$\ln(V_m) = \beta_0 + \beta_1 h_{max} + \beta_2 p_{30} + \beta_3 p_{90} + \beta_4 CC_{30}$	0.86	37.95	12.03	-14.17	-4.49
PB-2	$\ln(V_m) = \beta_0 + \beta_1 h_{max} + \beta_2 p_{25} + \beta_3 p_{90} + \beta_4 CC_{30} + \beta_5 ST$	0.86	37.31	11.83	-11.98	-3.80

SB-1 i SB-2 – modeli s parametrima korištenima za šume Spačvanskog bazena (validacija na cijelom uzorku – 87 sastojina)

PB-1 i PB-2 – modeli s parametrima dobivenim na 58 sastojina Pokupskog bazena (validacija na preostalih 29 sastojina)

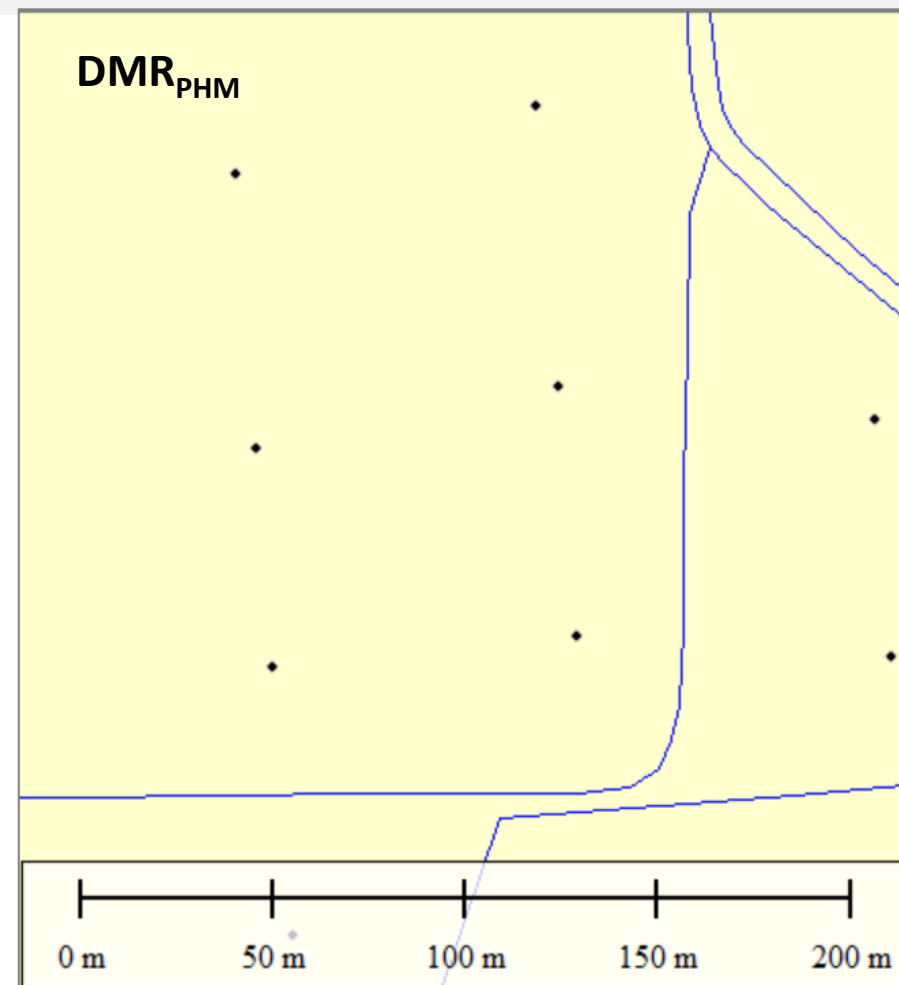
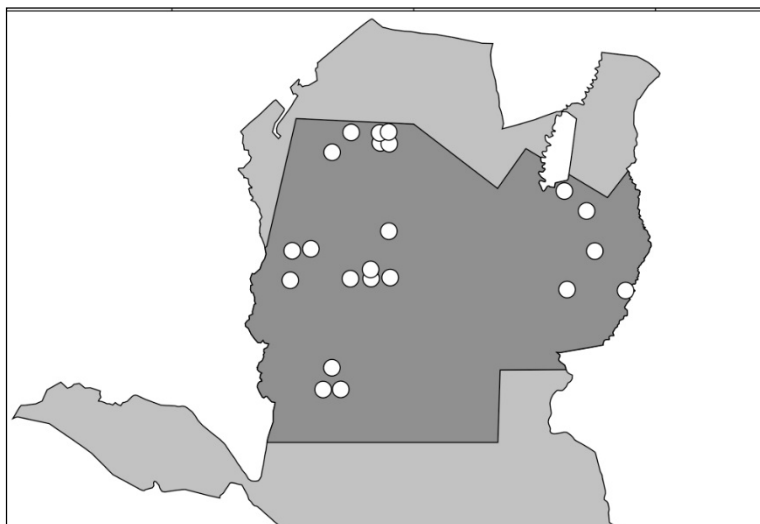

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Ocjena točnosti i usporedba službenog DMR-a (fotogram.) i LiDAR DMR-a

Balenović, I., Gašparović, M., Simic Milas, A., Berta, A., Seletković, A., 2018). Accuracy Assessment of Digital Terrain Models of Lowland Pedunculate Oak Forests Derived from Airborne Laser Scanning and Photogrammetry. *Croatian Journal of Forest Engineering*, 39(1): 117-128

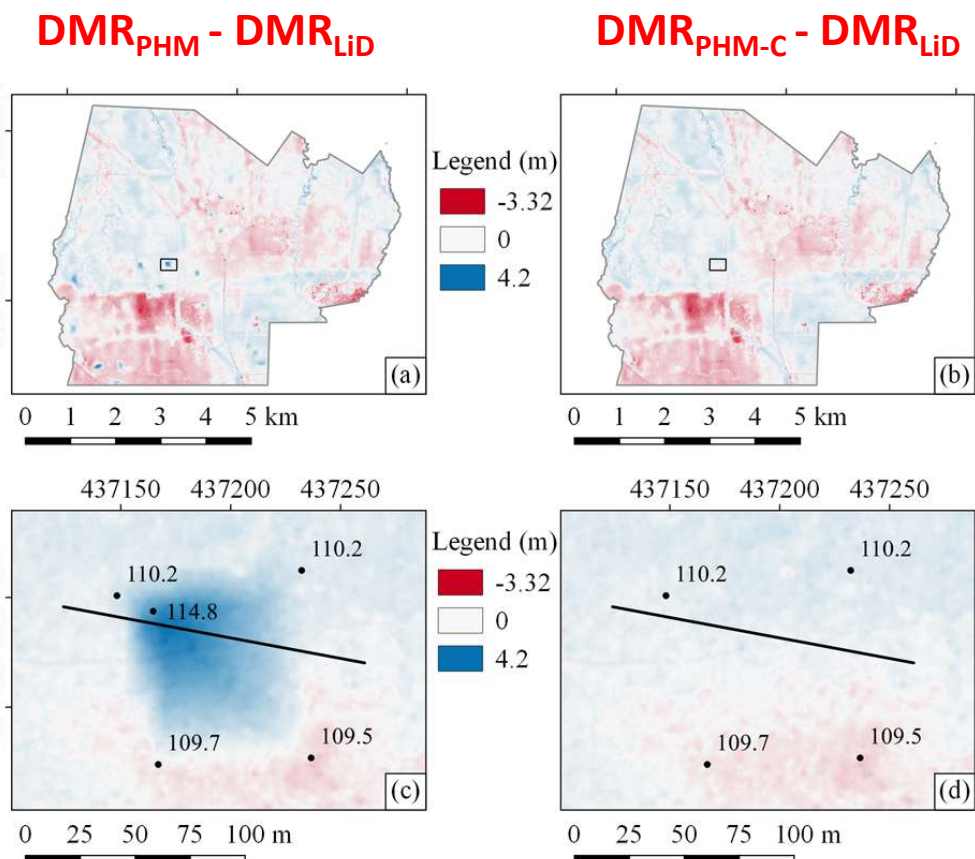
- Pokupski bazen, dio g.j. Jastrebarski lugovi
- Službeni (fotogrametrijski) DMR (DGU) - DMR_{PHM}
- LiDAR DMR, rasterski grid 0,5 m - DMR_{LiD}
- Kontrolne terenske točke (GNSS + CROPOS), horizontalna i vertikalna točnost <10 cm

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

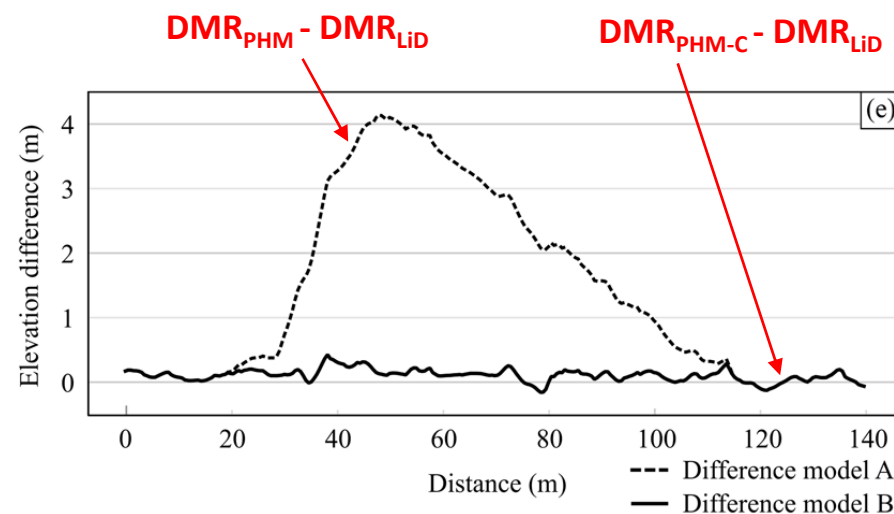
Ocjena točnosti i usporedba službenog DMR-a (fotogram.) i LiDAR DMR-a

- Rasteri razlika

DMR_{PHM-C} – korigirani DMR (s uklonjenim greškama)

DMR	RMSE (m)	ME (m)	SD (m)
DMR _{LiD}	0.14	0.09	0.10
DMR _{PHM}	0.35	0.17	0.31

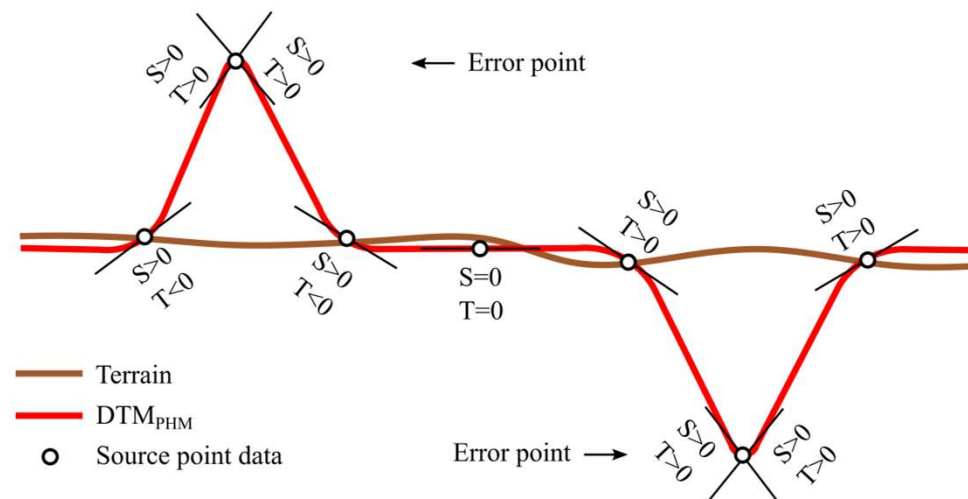

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Metoda za poboljšanje točnosti DTM_{PHM} u nizinskim šumama

Gašparović, M., Simic Milas, A., Seletković, A., Balenović, I., 2018. A novel automated method for the improvement of photogrammetric DTM accuracy in forests. *Šumarski list*, 142 (11-12), 567-576.
<https://doi.org/10.31298/sl.142.11-12.1>

- **CILJ:** razviti automatsku metodu za detekciju i eliminaciju vertikalnih pogrešaka u fotogram. podacima terena te na taj način poboljšati točnost fotogrametrijskog DTM-a u nizinskim šumskim područjima
- Grass GIS softver → kombinacijom vrijednosti nagiba i tangencijalne zakrivljenosti terena rasterskog DTM_{PHM} , detektirane su 91 grube greške (3.2% podataka) koje pogrešno prikazuje stvarnu visinu terena.

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

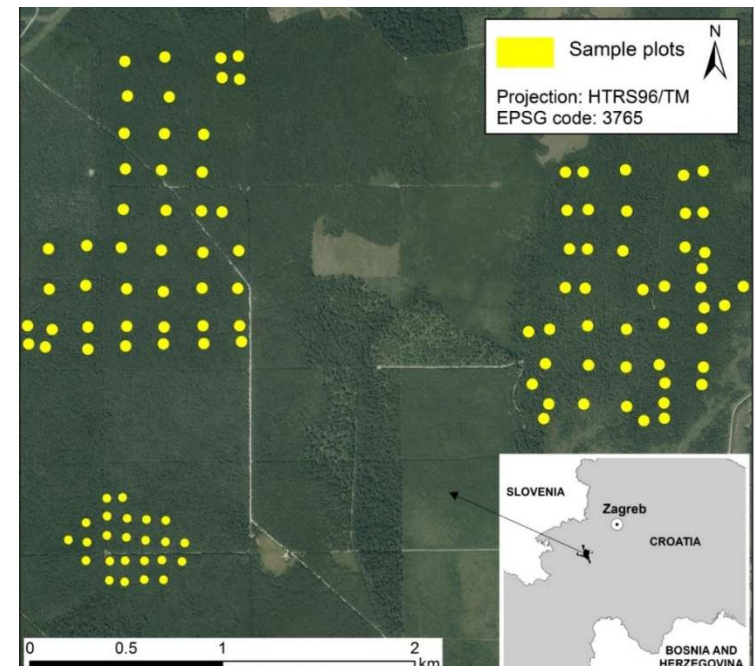
UAV u izmjeri šuma

Balenović, I., Jurjević, L., Simic Milas, A., Gašparović, M., Ivanković, D., Seletković, A., 2019. **Testing the Applicability of the Official Croatian DTM for Normalization of UAV-based DSMs and Plot-level Tree Height Estimations in Lowland Forests.** *Croatian Journal of Forest Engineering*, 40 (1): 163-174. <https://hrcak.srce.hr/217406>

• CILJEVI:

- istražiti mogućnost primjene bespilotnih letjelica (UAV) u inventuri šuma
- evaluirati utjecaj primjene različitih DMR-ova (DMR_{LiD} i DMR_{PHM}) u kombinaciji s DMP-a iz UAV snimaka na procjenu visina stabala na razini primjernih ploha

- g.j. Jastrebarski lugovi
- 105 ploha (III, IV, V, VII dobni razred)
- UAV snimke, $GSD \approx 8\text{cm}$ → DMP
- DMR_{LiD} , DMR_{PHM} , DMR_{PHM-C}

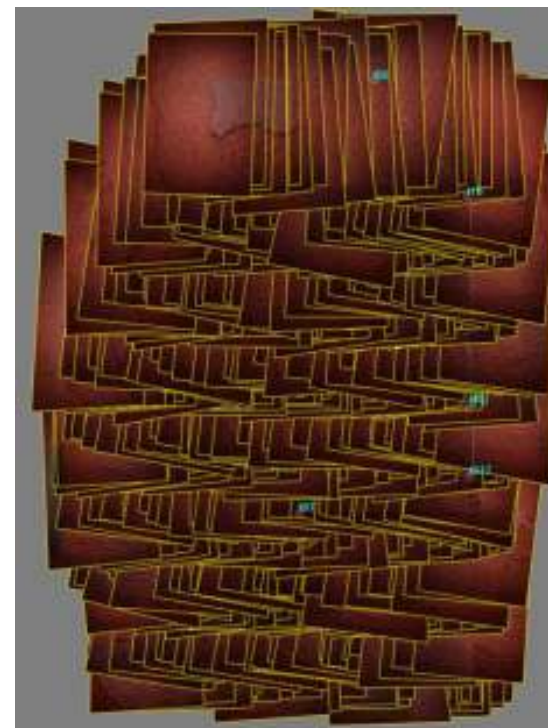

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

- UAV snimke
- Lipanj, 2017.g.
- Trimble UX5 HP; kamera Sony Alpha ILCE-R7
- 4 leta; uzdužni preklop = 90%, poprečni preklop= 80%; GSD≈8 cm
- Kontrolne točke (RTK GNSS + CROPOS VPSS pozicijski servis)

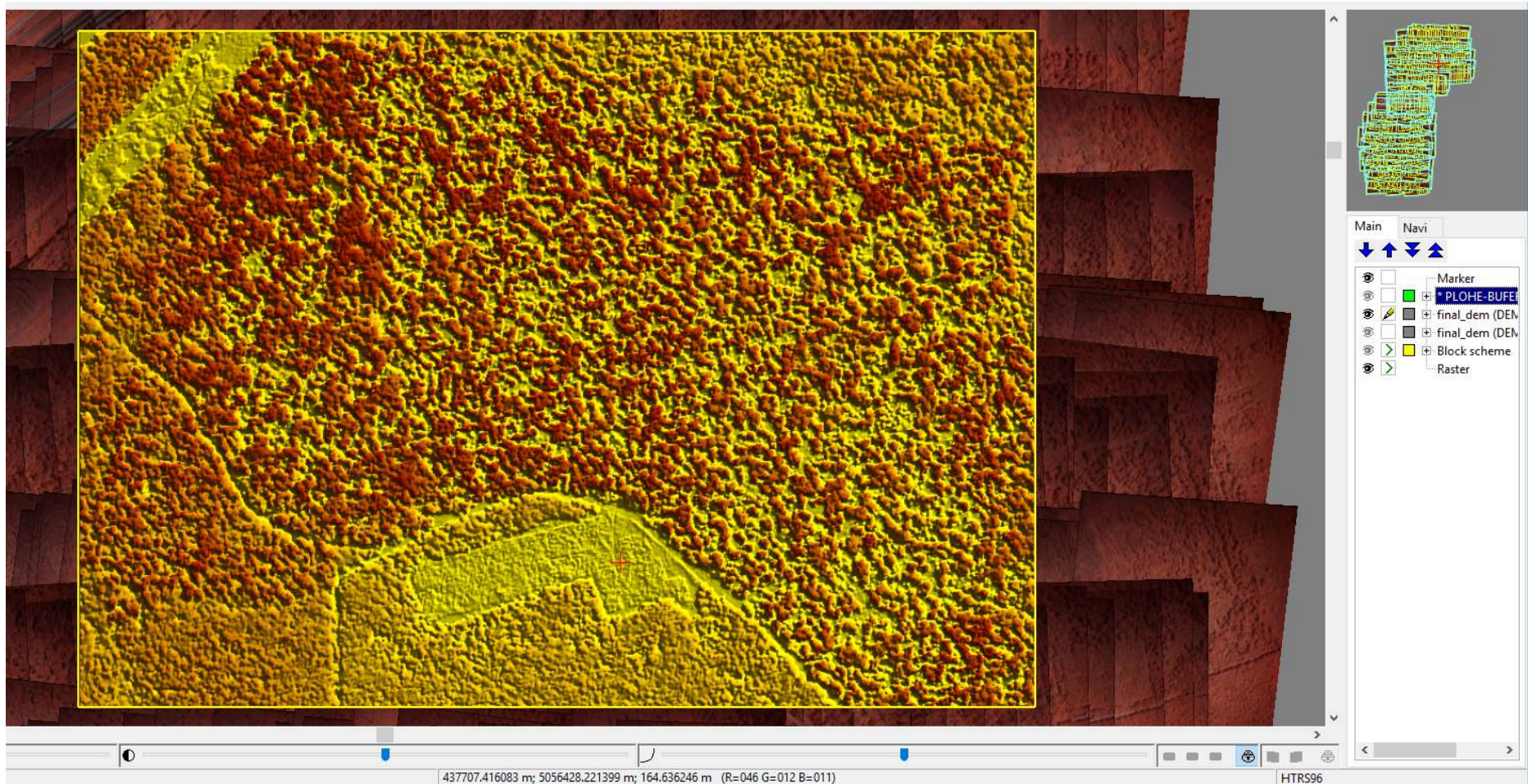

Orijentirani blok UAV snimaka

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

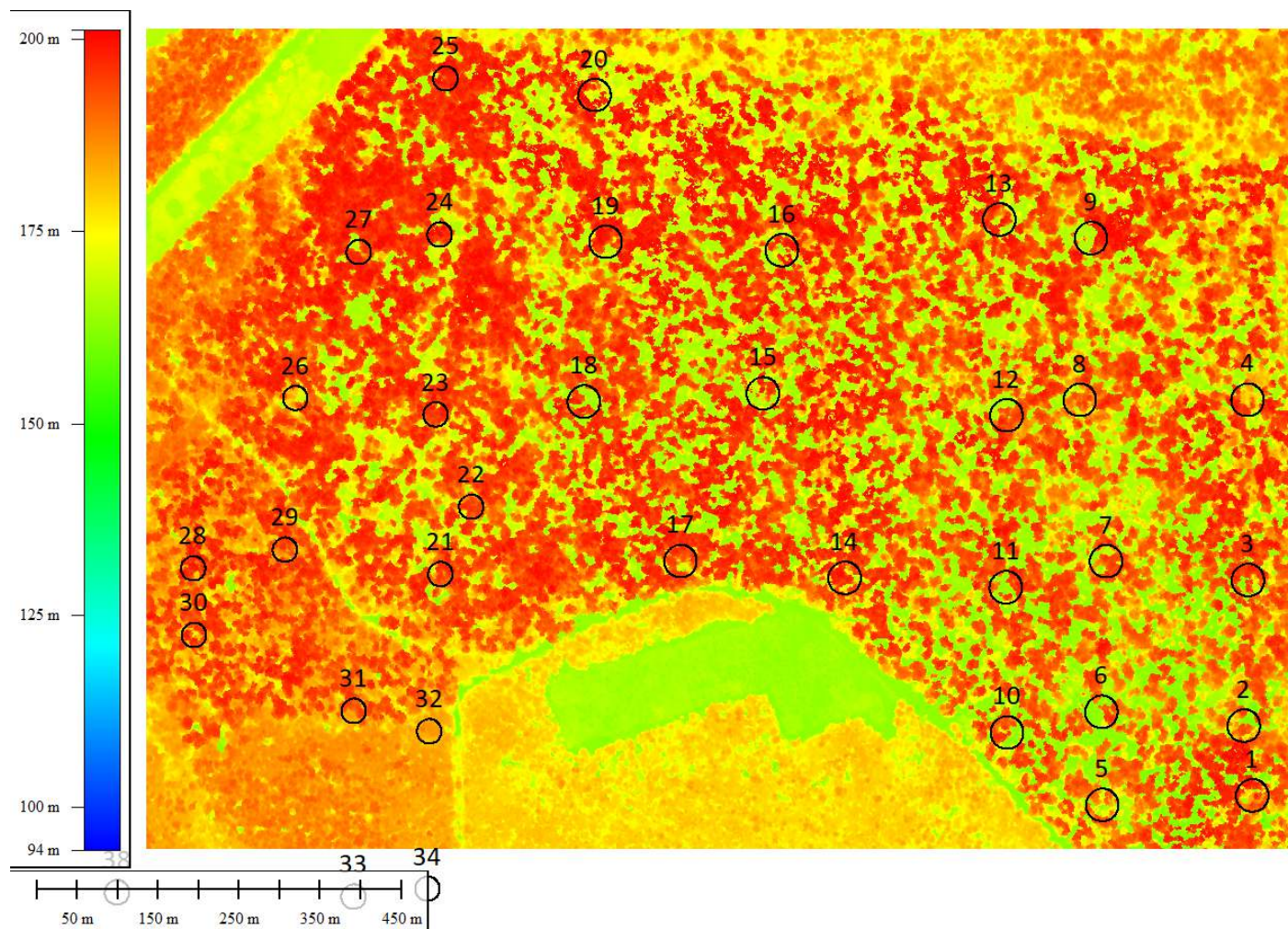
- **PHOTOMOD 6** (*DENSE DSM algoritam – SGM metoda*)
- **DMP** 10 cm × 10 cm

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

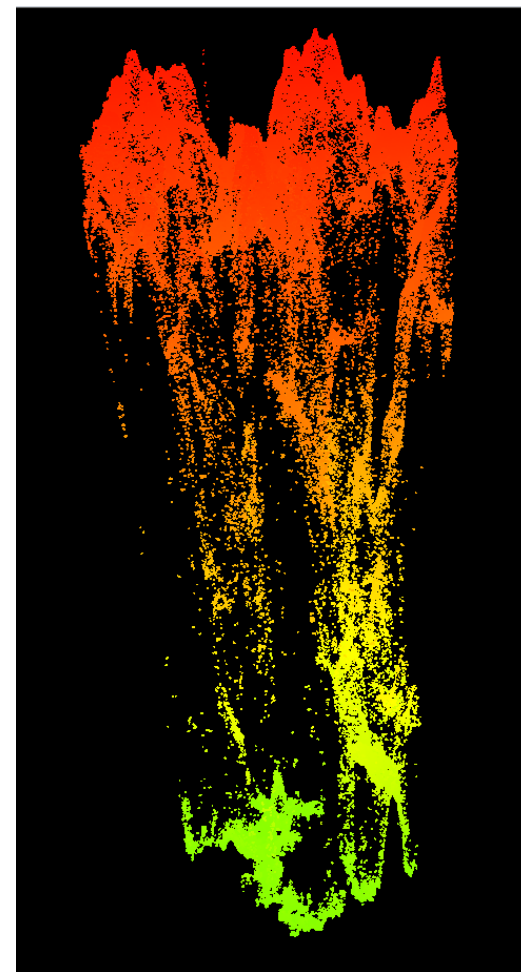
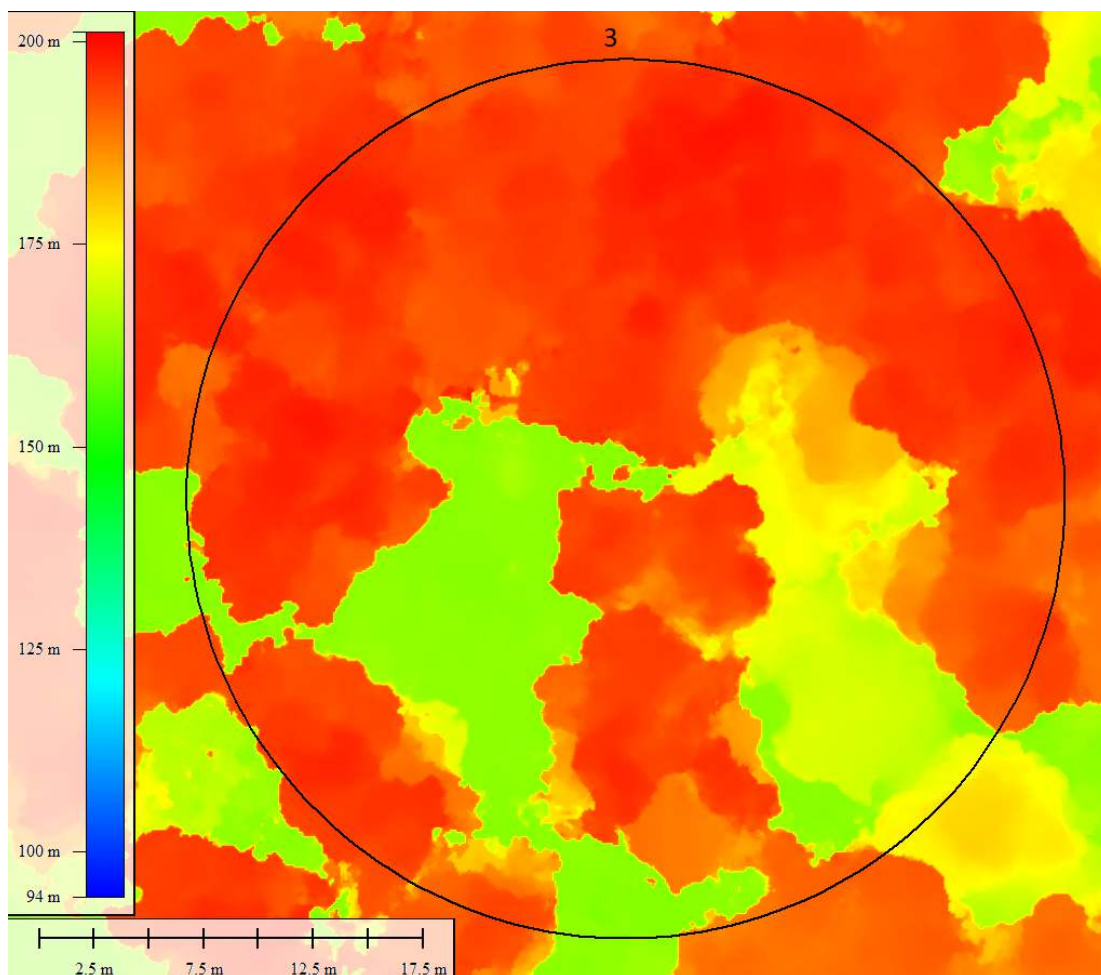
- PHOTOMOD 6
- DMP → 'Convert to points' → 'Oblak točaka' 10×10 cm

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

- PHOTOMOD 6
- DMP → 'Convert to points' → 'Oblak točaka' 10×10 cm

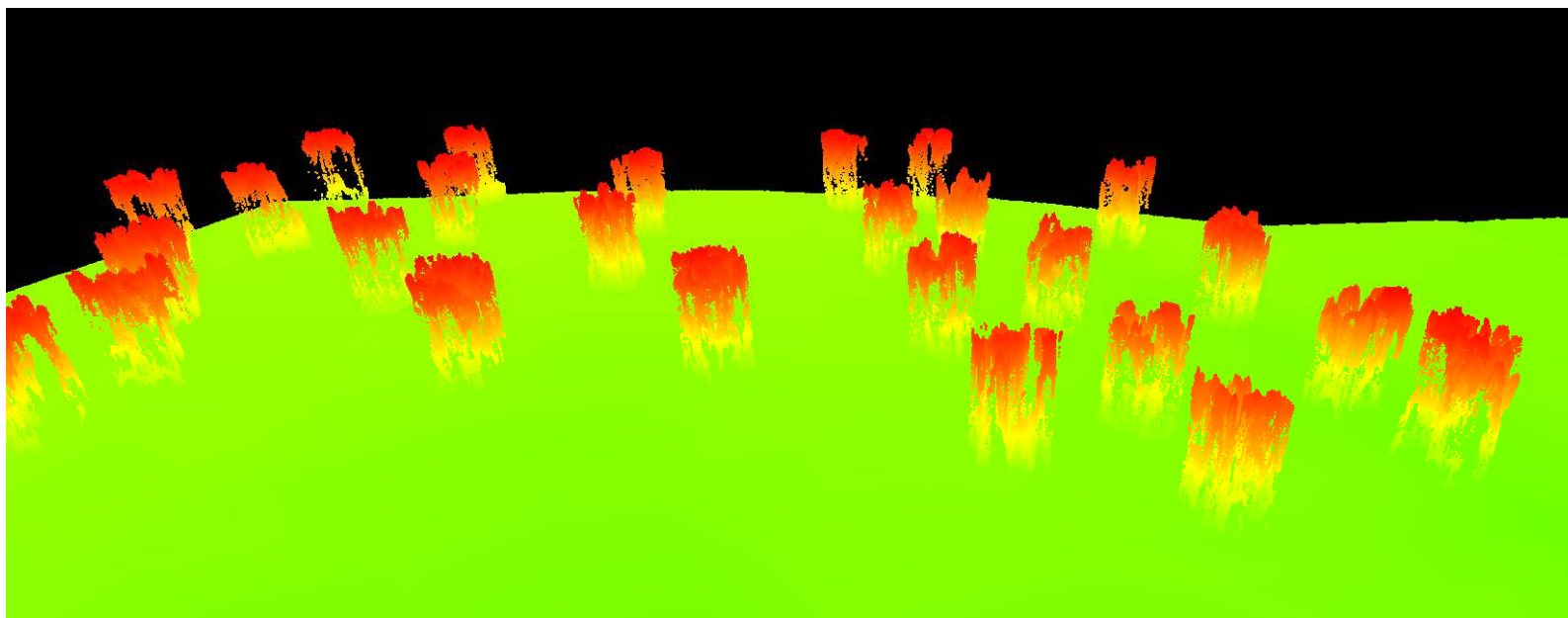
DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

- FUSION LDV
- UAV 'Oblak točaka' normaliziran s tri različita DMR-a:
  - a) UAV 'Oblak točaka' & DMR_{ALS}
  - b) UAV 'Oblak točaka' & DMR_{PHM}
  - c) UAV 'Oblak točaka' & DMR_{PHM-C}

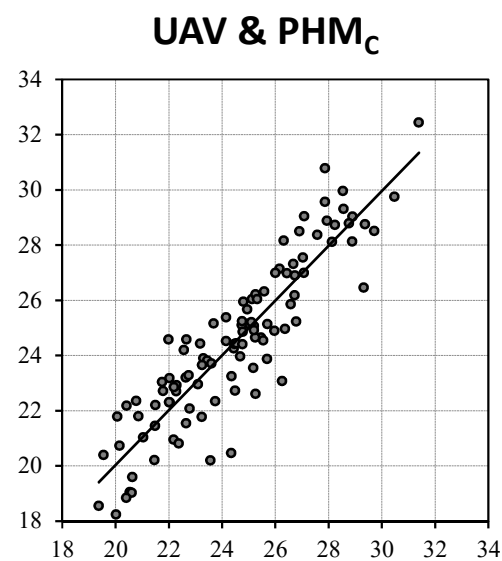
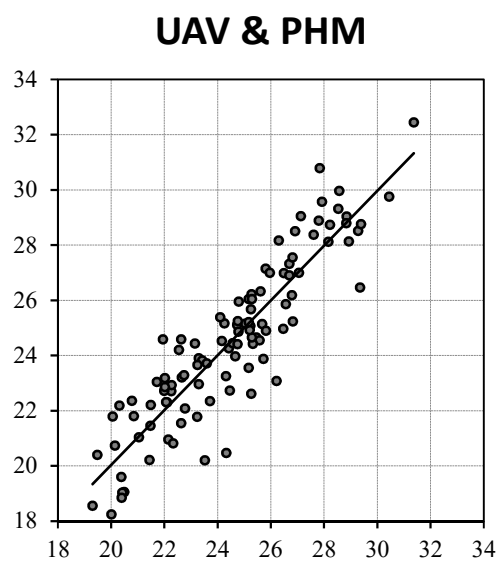
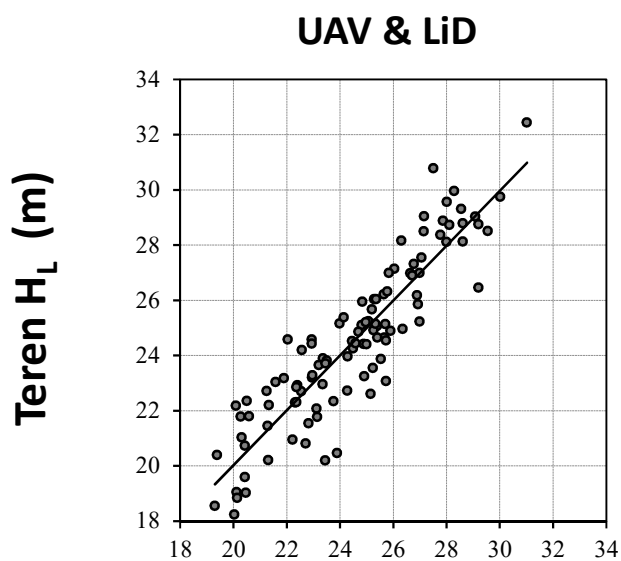
Za svaku plohu dobiven velik broj metričkih podataka (potencijalne nezavisne varijable) za izradu modela procjene srednje visine stabala na plohi (H_L) – multivarijantna regresijska analiza

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

UAV u izmjeri šuma

Model	Jednadžba	R^2_{adj}	RMSE (m)	RMSE% (%)	MD (m)	MD% (%)
UAV & LiD	$H_L = 5.4105 + 0.6728 \cdot P_{99} + 0.0351 \cdot Per_{>25}$	0.816	1.251	5.097	-0.001	-0.04
UAV & PHM	$H_L = 4.8094 + 0.6919 \cdot P_{99} + 0.0358 \cdot Per_{>25}$	0.813	1.262	5.140	0.060	0.245
UAV & PHM _C	$H_L = 4.7235 + 0.6963 \cdot P_{99} + 0.0349 \cdot Per_{>25}$	0.812	1.266	5.158	0.116	0.471

UAV H_L (m)

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

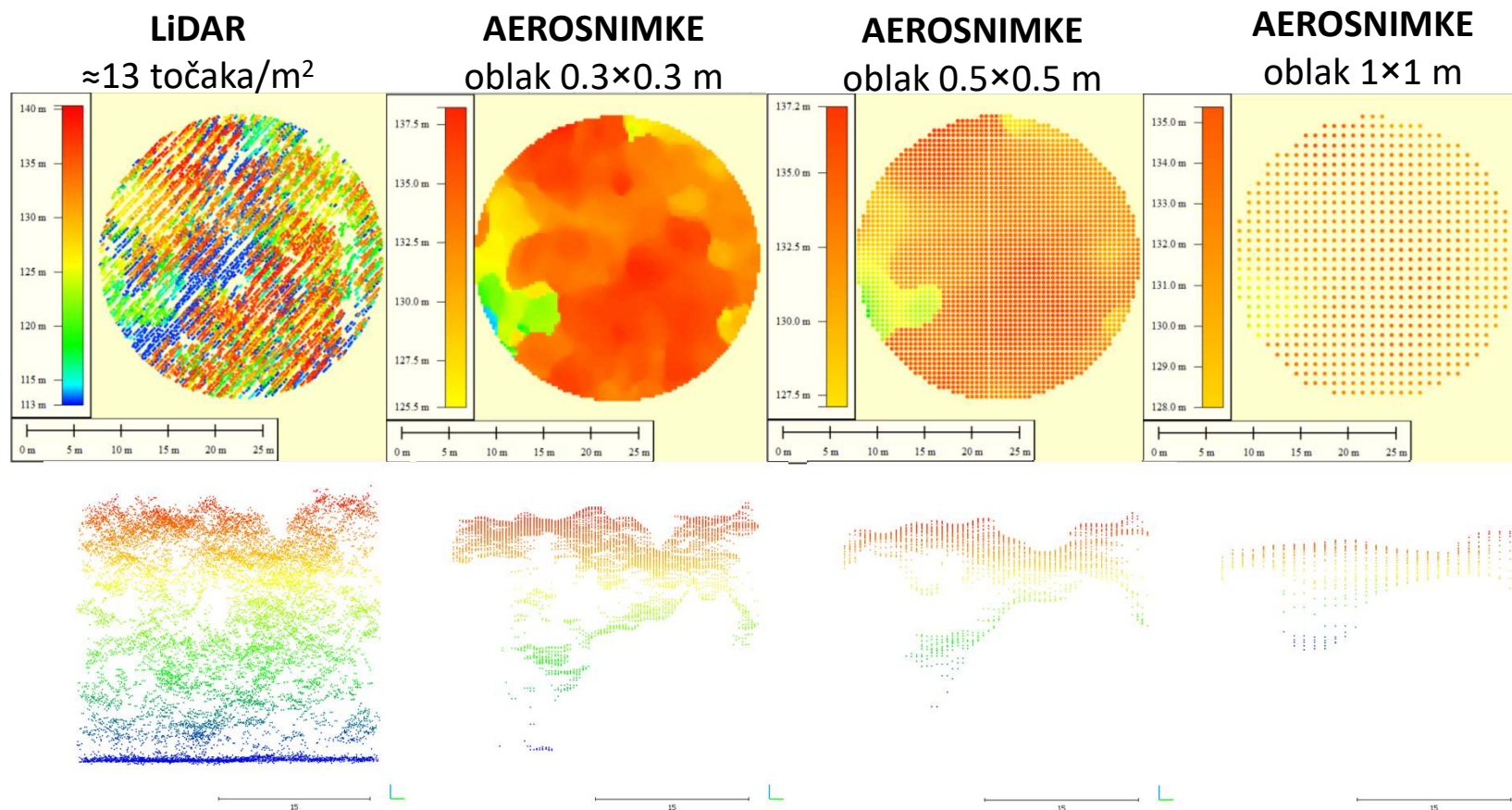
UAV u izmjeri šuma

- Rezultati istraživanja potvrđuju veliki potencijal primjene bespilotnih letjelica i digitalne fotogrametrije u inventuri šuma
- UAV DMP tj. UAV 'oblak točaka' normaliziran s tri različita DMR-a daje vrlo slične, gotovo identične rezultate procjene srednje sastojinske visine na razini plohe
- U slučaju kada DMR_{ALS} nije dostupan, u nizinskim šumskim područjima moguće je koristiti DMR_{PHM} sličnih karakteristika za normalizaciju oblaka točaka (izrada DMVK) i procjenu strukturnih elemenata sastojina
- Preporuka → kontrola DMR_{PHM} i uklanjanje eventualnih vertikalnih pogrešaka

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

LiDAR vs. AEROSNIMKE (GSD=0.3m, DGU)

- Koja prostorna rezolucija DMP-a / oblaka točaka iz aerosnimaka je dovoljna za procjenu sastojinskih varijabli (H_{AV} , H_L , H_D) zadovoljavajuće točnosti?
- Veća prostorna rezolucija → veća količina podataka za procesiranje → zahtjevno za veće površine

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

LiDAR vs. AEROSNIMKE

- 83 plohe, g.j. Jastrebarski lugovi
- izrada DMP i oblaka točaka (PHOTOMOD 6) → normalizacija oblaka točaka s DMR_{LiD} (FUSION LDV) → izračun metrike (FUSION LDV) → izrada modela i validacija (STATISTICA 11)

LiDAR

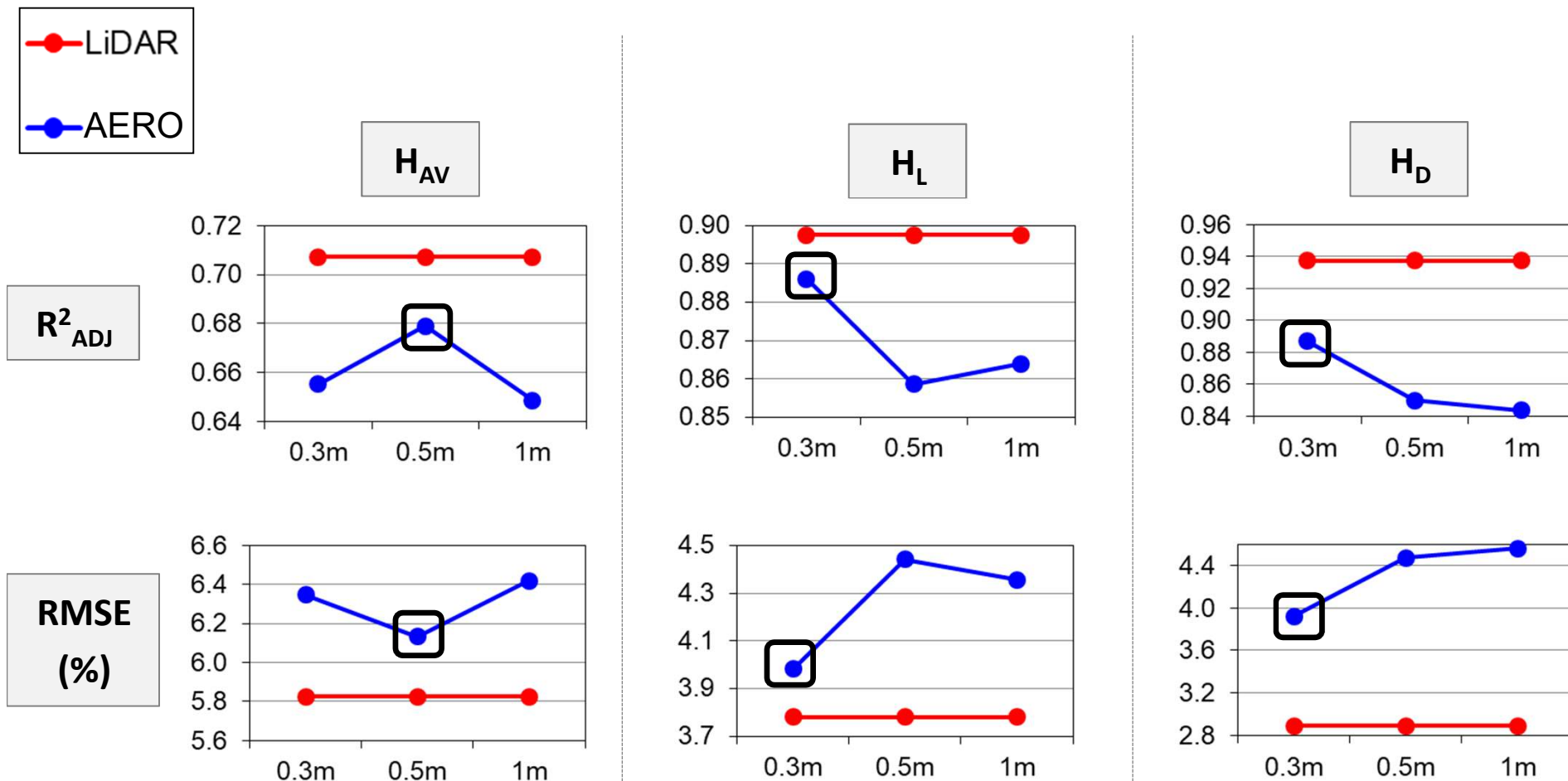
Varijabla	Odabrani prediktori
H_{AV}	SD; CURT_mean_CUBE
H_L	P_{90}
H_D	P_{90}

AEROSNIMKE

Varijabla	Rezolucija (m)	Odabrani prediktori
H_{AV}	0.3	P_{50}
	0.5	P_{50}
	1.0	P_{10}
H_L	0.3	P_{75} ; CC_{30}
	0.5	P_{60}
	1.0	P_{60}
H_D	0.3	P_{75} ; CC_{30}
	0.5	P_{70}
	1.0	P_{60}

DAF – DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

LiDAR vs. AEROSNIMKE

Prostorna rezolucija

AKTUALNA I BUDUĆA ISTRAŽIVANJA

INVENTURA ŠUMA NA RAZINI PLOHE I SASTOJINE

- SATELITSKE SNIMKE, AEROSNIMKE, UAV SNIMKE, LiDAR
  - procjena prsnog promjera, temeljnice, volumena, biomase, broja stabala
  - automatska klasifikacija i segmentacija sastojina

INVENTURA ŠUMA NA RAZINI POJEDINAČNIH STABALA

- UAV SNIMKE, **ULS** (UAV LiDAR), **PLS** (ručni LiDAR)
  - procjena prsnog promjera, visine, temeljnice, volumena, biomase, itd.
  - automatska klasifikacija i segmentacija pojedinačnih stabala

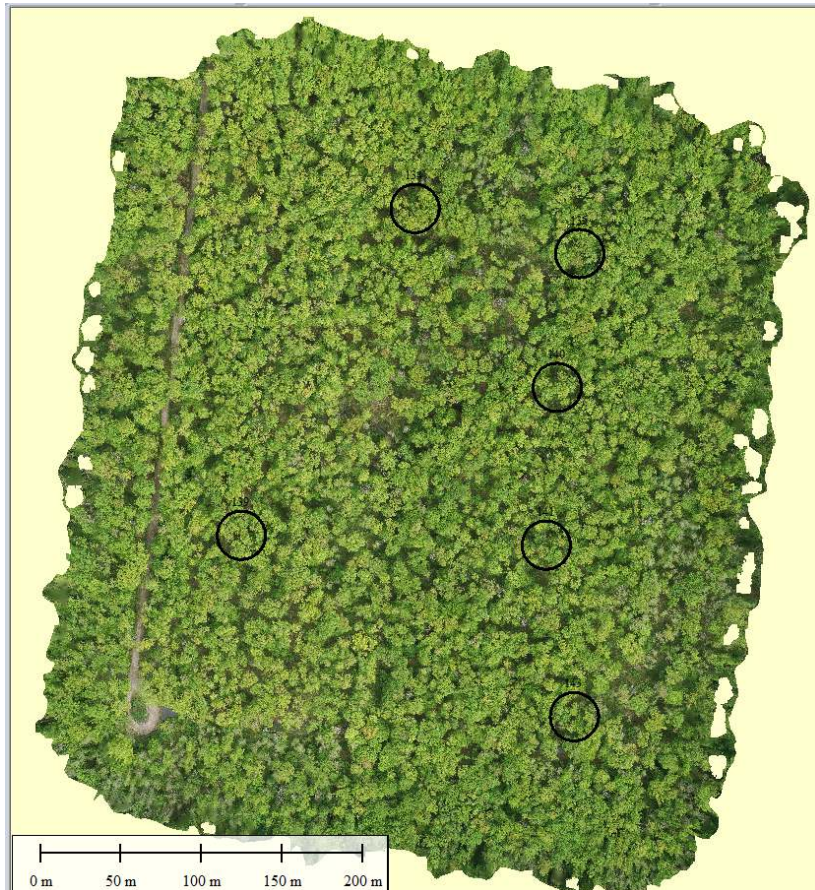
ULS (*Unmanned Laser Scanning*) – UAV LiDAR

- UAV LiDAR vs. UAV fotogrametrija vs. ručni LiDAR u izmjeri pojedinačnih stabala i ploha
- UAV LiDAR – CADCOM d.o.o. (Zagreb, <http://www.cadcom.hr/>)
- LiDAR senzor - LS Nano M8
- <https://lidarswiss.com/ls-nano-m8/>
- 20 MP kamera
- Proizvođač: LidarSwiss GmbH (Switzerland)

ULS (*Unmanned Laser Scanning*) – UAV LiDAR

- za testiranje snimljeno područje od 20 ha, 6 detaljno terenski izmjerenih ploha
- G.j. Jastrebarski lugovi, UR hrast lužnjak, 75 godina
- LiDAR ≈ 320 točaka/m²
- UAV snimke GSD = 2 cm

Digitalni ortofoto, GSD = 2 cm

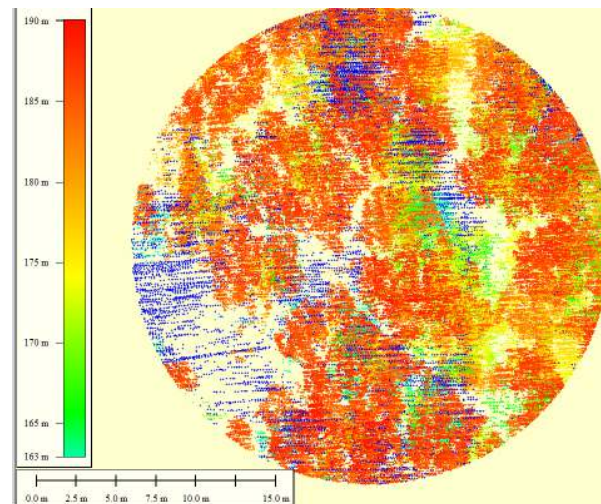
ULS (*Unmanned Laser Scanning*) – UAV LiDAR

- Oblaci točaka na 1 plohi (r=15 m)

UAV LiDAR

340 točaka / m²

Horizontalno

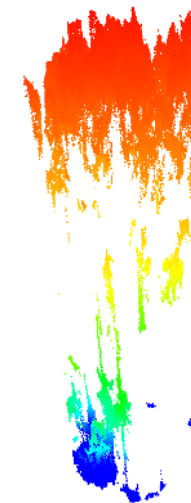
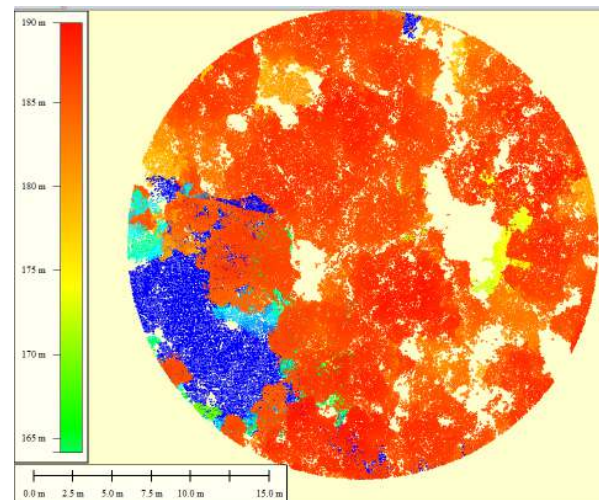

Vertikalno

UAV fotogrametrija

395 točaka / m²

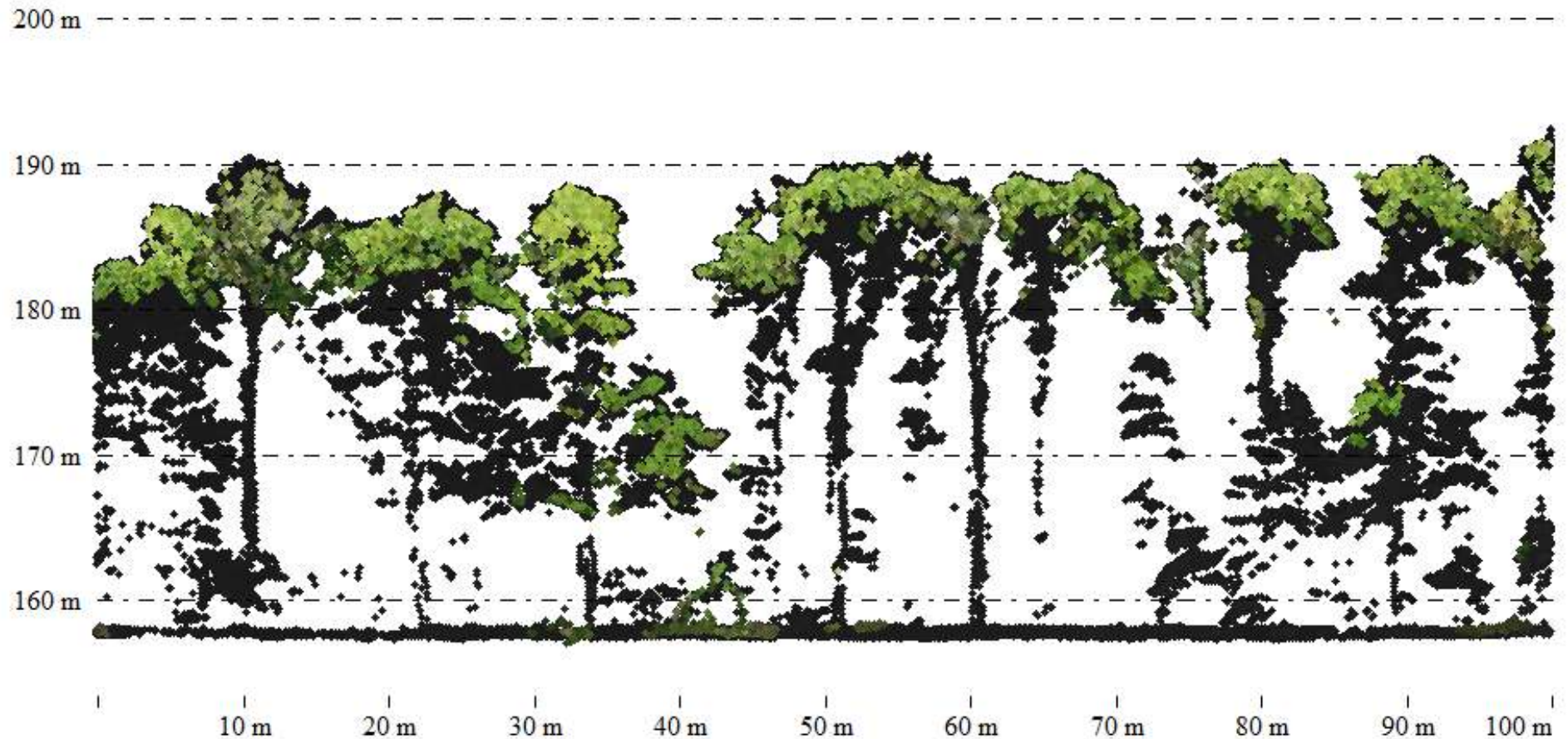

ULS (*Unmanned Laser Scanning*) – UAV LiDAR

- Vertikalni profili kroz sastojinu u dužini 100 m
- Crne točkice – UAV LIDAR; zelene točkice – UAV fotogrametrija

From Pos: 439566.389, 5054989.846

To Pos: 439474.965, 5055030.351

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

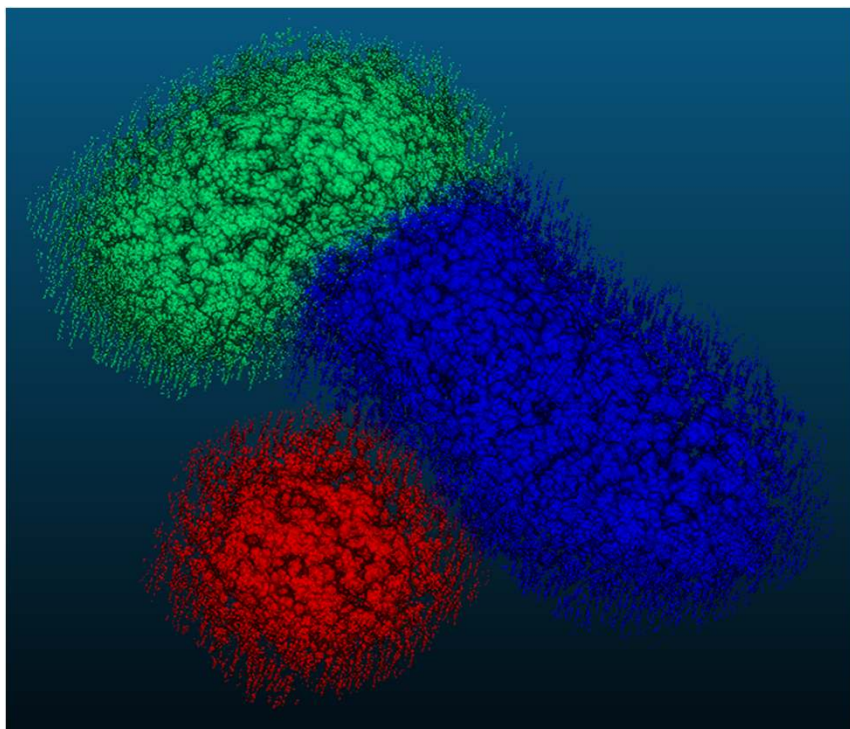
- **ZEB-HORIZON** – najnoviji tip ručnog laserskog skenera
  - proizvođač: GeoSLAM (UK, <https://geoslam.com/>)
  - zastupnik: **Geo-centar** (Čakovec, <https://geocentar.com/>)
- težina: 1.3 kg
- **domet: 100 m** (prethodne verzije 15-20 m)
- prikupljanje do 300,000 točaka po sekundi
- relativna točnost mjerenja: 1-3 cm
- senzor uređaja rotira se u svim smjerovima za 360° te konstantno odašilje signale i prikuplja informacije na povezanu vanjsku memoriju (hard disk).

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

- za testiranje odabrano 6 detaljno terenski izmjerenih ploha
  - G.j. Jastrebarski lugovi, UR hrast lužnjak, 75 godina
- prije skeniranja – inicijalizacija (kalibracija) skenera - 1 min
- preporučeno skenirati u ciklusima od 20 min, te ponovno uređaj kalibrirati
- postupak skeniranja se sastojao u jednostavnom i nasumičnom prolasku operatera po plohi tijekom kojega je povezao početak i kraj putanje kretanja
- skeniranje obavljeno za manje od 90 min; tri ciklusa (1 + 3 + 2 plohe)

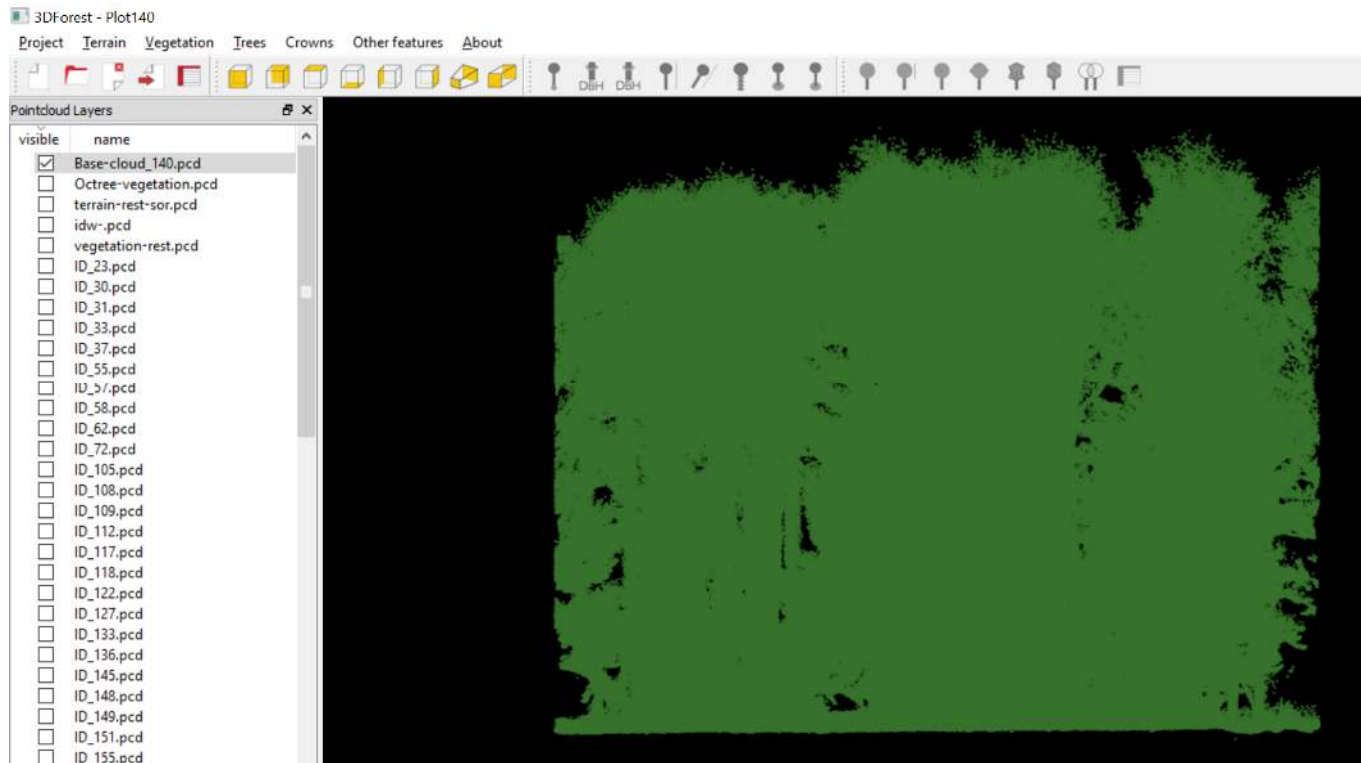

- Nakon skeniranja, za pret-procesiranje i prijenos podataka trebalo je otprilike vremena koliko i za terensko skeniranje
- Dobiven je 3D oblak točaka u LAS formatu (kompatibilan s industrijskim softverima za obradu LiDAR podataka).

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

- za klasifikaciju i izmjeru stabala, pret-procesirani oblak točaka potrebno je dodatno obraditi
- npr. u slobodnom softveru **3D FOREST** (<http://www.3dforest.eu/>)
- polu-automatiziranom obradom iz oblaka točaka moguće je segmentirati tlo i svu vegetaciju
- za svako stablo na plohi moguće je odrediti lokaciju, procijeniti prsni promjer, visinu stabala, dimenzije debla, dimenzije krošnje, itd.

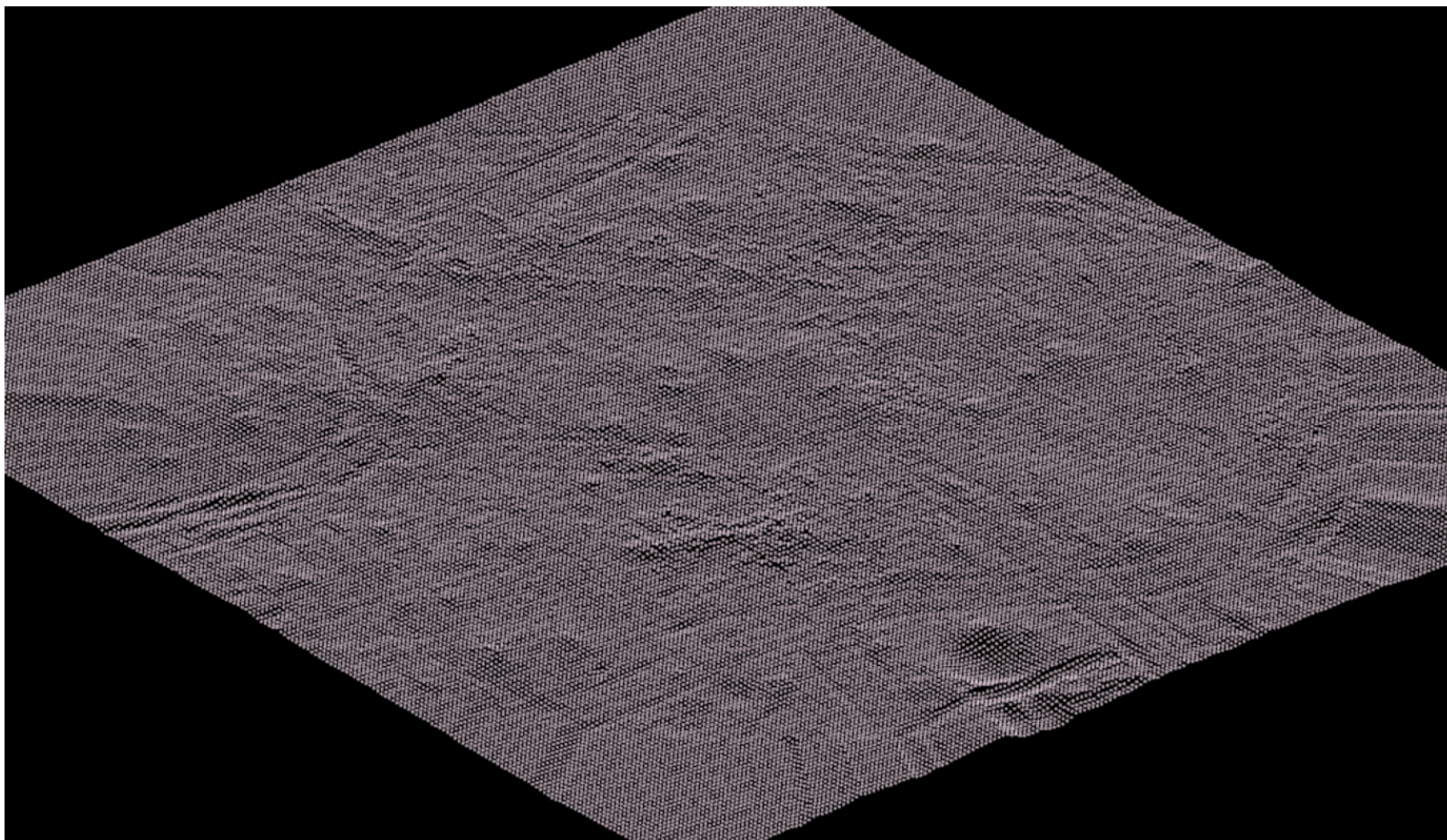
Učitani pret-procesirani oblak točaka za 1 pluhu

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

- Automatski segmentirano tlo
- dodatno manualno obrađeno (izbrisane pogrešno segmentirane točke)

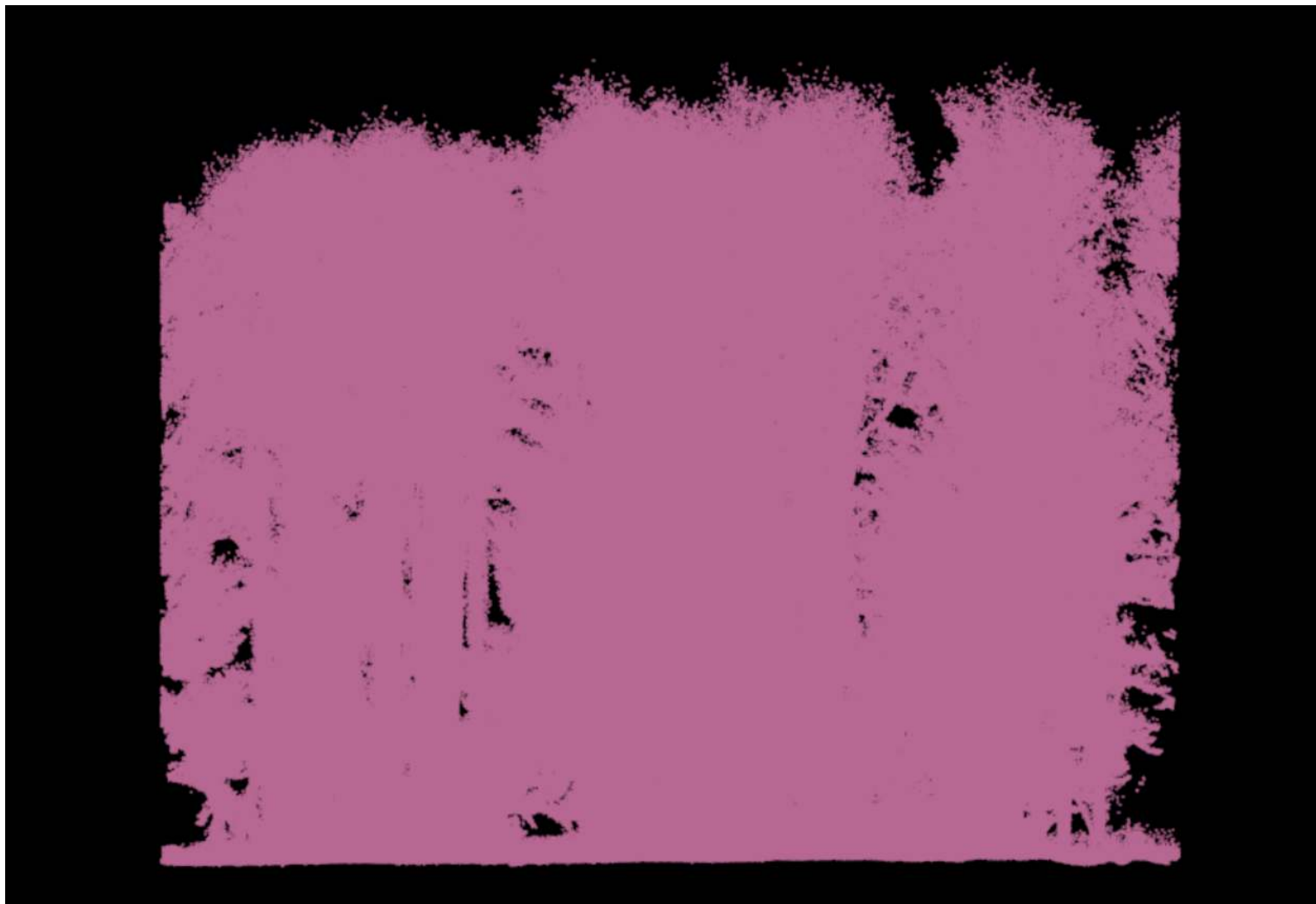
Tlo segmentirano iz oblaka točaka

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

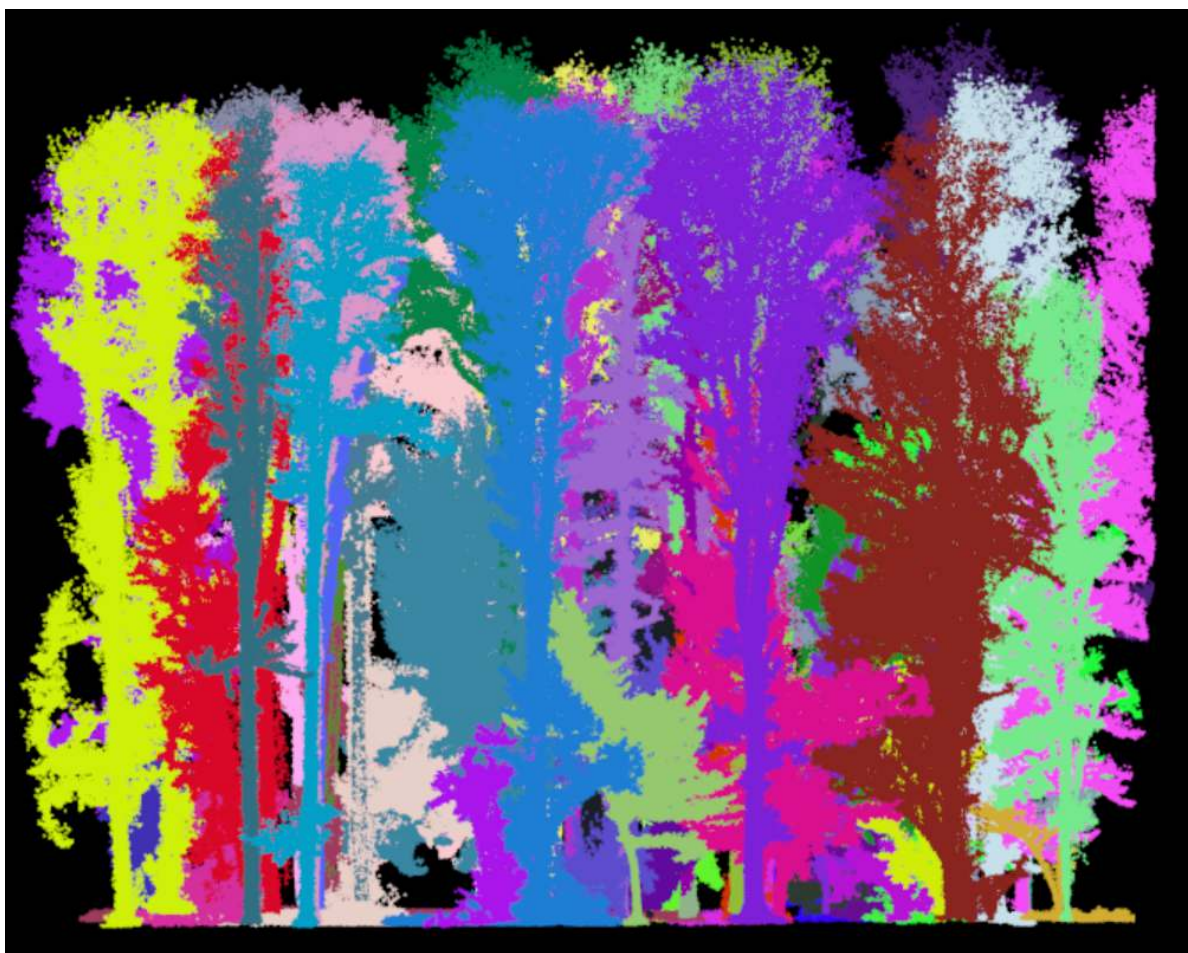
- Automatski segmentirana 'čitava vegetacija' na plohi od tla

Vegetacija segmentirana iz oblaka točaka

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

- Automatski segmentirano svako stablo i grm na plohi
- Ovisno o strukturi sastojine, te gustoći skeniranja (metodi skeniranja na plohi) potrebno je manje ili više manualne obrade kako bi se uklonile pogreške automatske segmentacije

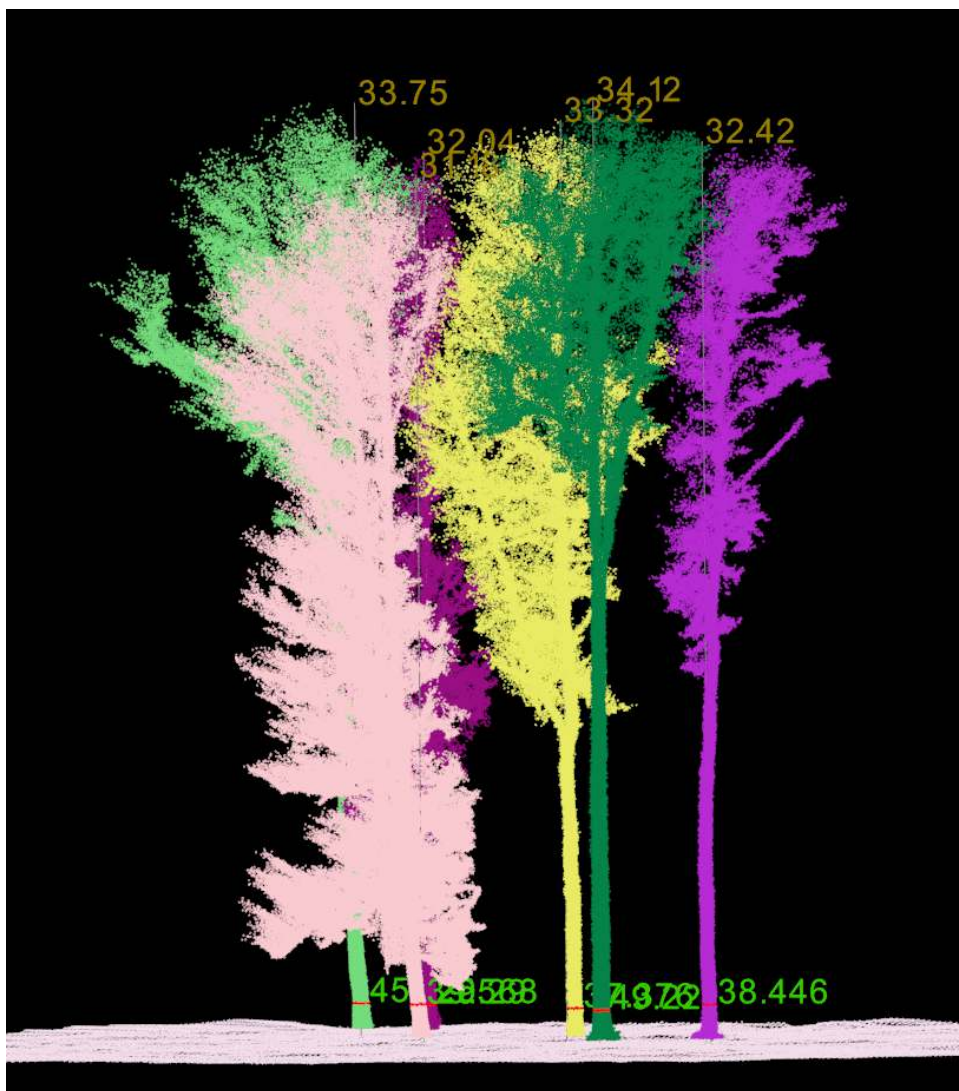

Segmentirana pojedinačna stabla
iz oblaka točaka

PLS (*Personnel laser scanning*) – ručni laserski skener

- Automatski izračunate pozicije, visine i prsni promjeri stabala

Raspon odstupanja za 6 primjernih stabala hrasta lužnjaka:

Varijabla	Min	Max
X (m)	0.09	0.32
Y (m)	0.04	0.25
Z (m)	0.001	0.12
DBH (cm)	-1.31	-2.39
H (m)	0.68	1.48

HVALA !!!